

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อ
คุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
(ปทุมธานี-สระบุรี)

THE OPERATION BASED ON THE STUDENT COUNSELING
SYSTEM IN SCHOOLS AFFECTING STUDENTS' QUALITY OF
LIFE UNDER THE SECONDARY EDUCATION SERVICE
AREA OFFICE 4 (PATHUM THANI – SARA BURI)

ชุตินาถ อารแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อ
คุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
(ปทุมธานี-สระบุรี)

ชุตินา ถาวรแก้ว

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ปีการศึกษา 2559

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต
นักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

The Operation based on the Student Counseling System in Schools
Affecting Students' Quality of Life under The Secondary Education
Service Area Office 4 (Pathum Thani – Sara Buri)

ชื่อ - นามสกุล

นางสาวชุตติมา ถาวรแก้ว

สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, ปร.ค.

ปีการศึกษา

2559

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิพร บุญส่ง, ศษ.ค.)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อุทัย บุญประเสริฐ, Ph.D.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งอรุณ รักรองรัตน์, ปร.ค.)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, ปร.ค.)

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อนุมัติวิทยานิพนธ์
ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท

..... คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุทธิพร บุญส่ง, ศษ.ค.)

วันที่ 27 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี - สระบุรี)
ชื่อ-นามสกุล	นางสาวชุตินาถ ทาวรแก้ว
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมลพรรณ เพชรสมบัติ, ปร.ด.
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหาร จำนวน 358 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี - สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการส่งต่อมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) คุณภาพชีวิตนักเรียน ในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี - สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านสัมพันธภาพสังคม มีค่าเฉลี่ยสูงสุดรองลงมาคือ ด้านจิตใจ และด้านการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 3) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คุณภาพชีวิตนักเรียน

Thesis Title	The Operation based on the Student Counseling System in Schools Affecting Students' Quality of Life under The Secondary Education Service Area Office 4 (Pathum Thani – Sara Buri)
Name - Surname	Miss Chutima Thawonkaew
Program	Educational Administration
Thesis Advisor	Assistant Professor Pimolpun Phetsombat, Ph.D.
Academic Year	2016

ABSTRACT

The objectives of this research were to study the operation based on the student counseling system in schools affecting students' quality of life under The Secondary Education Service Area Office 4 (Pathum Thani – Sara Buri).

The samples were 358 administrators and teachers. A five-level rating scale questionnaire was employed as a research instrument. The statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation and stepwise multiple regression.

The research findings revealed that the operation on the student counseling system in schools was at a high level in all aspects ranging from the highest to lowest score namely screening students, preventing and solving problems, and transferring students. The level of the students' quality of life under The Secondary Education Service Area Office 4 (Pathum Thani – Sara Buri) was at a high level in all three aspects ranging from the highest to lowest score namely social relationship domain, psychological domain, and learning domain. The operation on the student counseling system in school affected students' quality of life with a significance level of 0.05.

Keywords: the operation based on the student counseling system, students' quality of life

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความช่วยเหลือแนะนำอย่างดียิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษา คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ เพชรสมบัติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุทธิพร บุญส่ง ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รุ่งอรุณ รั้งรองรัตน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และ รองศาสตราจารย์ ดร. อุทัย บุญประเสริฐ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ ที่ได้ให้คำปรึกษาพร้อมทั้งชี้แนะแนวทางที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ส่งผลให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยความเรียบร้อยผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วยความเคารพยิ่ง

ขอขอบพระคุณคณะผู้เชี่ยวชาญที่ได้กรุณาตรวจสอบความถูกต้องในเนื้อหา ของแบบสอบถาม ตลอดจนให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างมากในการทำวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม พันธุ์ไสว ดร.พรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ และ ดร.ชัยอนันต์ มั่นคง นางอรวรรณ อาจเวทย์ รองผู้อำนวยการชำนาญการ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียนธัญรัตน์ นางบุญส่ง ขุนหนังสือ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนธัญรัตน์ ฝ่ายกิจกรรมและพัฒนาผู้เรียน

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี - สระบุรี) ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยกับผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 21 โรงเรียน

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องสักการะ แก่คุณบิดา มารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

ชุตินา ถาวรแก้ว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	(3)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	(4)
กิตติกรรมประกาศ.....	(5)
สารบัญ.....	(6)
สารบัญตาราง.....	(8)
สารบัญภาพ.....	(10)
บทที่ 1 บทนำ.....	11
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการวิจัย.....	11
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	13
1.3 ขอบเขตของการวิจัย.....	13
1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	14
1.5 กรอบแนวคิดของการวิจัย.....	16
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	17
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	18
2.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	18
2.2 องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	23
2.3 คุณภาพชีวิตนักเรียน.....	35
2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี).....	56
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	60
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	66
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	66
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67
3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	68
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	68
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	71
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	72
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	86
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	86
5.2 อภิปรายผล.....	87
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	90
บรรณานุกรม.....	92
ภาคผนวก.....	99
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	100
ภาคผนวก ข หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย.....	102
หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าเก็บข้อมูล.....	108
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	109
ภาคผนวก ง การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC).....	116
ประวัติผู้เขียน.....	123

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็ก.....	48
ตารางที่ 4.1 จำนวนและหาค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	71
ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) โดยภาพรวม.....	74
ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคล.....	75
ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) ด้านการคัดกรองนักเรียน....	76
ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) ด้านการส่งเสริมนักเรียน.....	77
ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา.....	78
ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) ด้านการส่งต่อ.....	79
ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของคุณภาพชีวิตนักเรียนของ สถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) โดยภาพรวม.....	80

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของคุณภาพชีวิตนักเรียนของ สถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) โดยภาพรวมด้านจิตใจ.....	81
ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของคุณภาพชีวิตนักเรียนของ สถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) โดยภาพรวมด้านสัมพันธภาพสังคม.....	82
ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของคุณภาพชีวิตนักเรียนของ สถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) โดยภาพรวมด้านการเรียนรู้.....	83
ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของ การดำเนินงานตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัด ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม (Y_{tot}).....	84
ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของ การดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัด ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม (Y_{tot}).....	85

สารบัญภาพ

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	หน้า 16
--------------------------------------	---------

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 มาตรา 63 ได้กำหนดว่าโรงเรียนหรือสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะแนวให้คำปรึกษาและฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติให้เหมาะสม รวมถึงความรับผิดชอบต่อสังคม และความปลอดภัยแก่นักเรียน นักศึกษาตามหลักเกณฑ์วิธีการ และเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2559, น. 22)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 6 ได้กำหนดความมุ่งหมายว่าด้วยหลักการจัดการศึกษา โดยจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 22 แนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่ผู้เรียนทุกคน โดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญสุด โดยต้องส่งเสริมผู้เรียนให้พัฒนาการตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพในการจัดการการศึกษาต้องเน้นความสำคัญ ทั้งทางความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้ดำเนินการ คือ เรื่องความรู้และทักษะในการ ประกอบอาชีพ รวมถึงการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข ทั้งนี้การจัดการกระบวนการเรียนรู้ให้คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนรู้จักประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและการแก้ไขปัญหาโดยให้รู้จัก คิดเป็น ทำเป็น รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกสาขาวิชา อีกทั้งมีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545, น. 5)

คุณภาพชีวิตของประชากรนั้นเป็นสิ่งจำเป็นในการพัฒนาประเทศ เพราะคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด เพราะปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากคน การพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้น จึงจำเป็นต้องเริ่มต้นตั้งแต่วัยเด็กและเยาวชน โดยองค์ประกอบที่สำคัญที่ช่วยให้คนมีศักยภาพสูงสุดคือการศึกษา การที่จะพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่มีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ การศึกษาจึงเป็น รากฐานของการพัฒนาคน ดังคำกล่าวที่ว่า “การศึกษาพัฒนาคน

คนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติ” กล่าวคือ ประชากรที่มีความสามารถจะสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าและสามารถแข่งขันกับประเทศอื่นได้ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544, น. 27)

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการทางการศึกษาของโรงเรียนที่เกี่ยวกับการส่งเสริม การป้องกันรวมถึงการแก้ไขปัญหา ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพตามความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยรู้จักค้นพบและพัฒนา ศักยภาพของตน มีทักษะการดำรงชีวิตมีวิถีภาวะทางอารมณ์ มีคุณธรรมจริยธรรม รู้จักคิดตัดสินใจและดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข ซึ่งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระทรวงสาธารณสุข ได้ร่วมมือกันกับกรมสุขภาพจิตวางรากฐานเพื่อพัฒนา คุณภาพชีวิตของนักเรียน จึงตระหนักถึงความสำคัญที่จะต้องมีการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้กระบวนการทำงานเป็นระบบมีความชัดเจน โดยมีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งต้องมีวิธีการจัดกิจกรรมและ เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งจะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่จะนำไปสู่ความมั่นคงประเทศชาติได้นั้นจะต้องเน้นด้านการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพชีวิต เพราะประชากรของแต่ละประเทศนั้นถือได้ว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากกว่าทรัพยากรใดๆ ปัจจัยสำคัญที่มีบทบาทโดยตรงต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ประเทศชาติใดที่มีทรัพยากรพร้อมไปด้วยศักยภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาแล้ว สังคมนั้นประเทศนั้นถือได้ว่าเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว เป็นผลทำให้ประชากรของประเทศได้รับ ความสุข ความสำเร็จในชีวิตโดยทั่วหน้ากัน (ชนิษฐา เทวทรภักดี, 2540, น. 51)

พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 11 (3) และ มาตรา 19 ที่ให้มีการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนรวมถึงการพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนรวมทั้งให้การช่วยเหลือทางวิชาการ ในการวิจัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2550, น.4) ดังนั้น หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญและสนใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจึงทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาถึงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) เพื่อนำข้อมูลสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการวางแผนในการบริหารจัดการให้การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

1.2.2 เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

1.2.3 เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ปีการศึกษา 2559 จำนวน 21 โรงเรียน ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 42 คน ครูผู้สอน 1,723 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 1,764 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970, p. 607) ได้แก่ ครูผู้สอน 316 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 42 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 358 คน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

1.3.2 ขอบเขตเนื้อหา

ตัวแปรที่ศึกษา ประกอบด้วย

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.2 การคัดกรองนักเรียน

1.3 การส่งเสริมนักเรียน

1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา

1.5 การส่งต่อ

2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณภาพชีวิตของนักเรียนประกอบด้วย 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ด้านจิตใจ (Psychological Domain)

2.2 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม (Social Relationships Domain)

2.3 ด้านการเรียนรู้ (Learning Domain)

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.4.1 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา(The Operation based on the Student Counseling System in Schools) หมายถึง กระบวนการทำงานของผู้บริหารสถานศึกษา และคณะทำงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) อย่างมีระบบขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐาน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์มากขึ้น รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านต่างๆ ของนักเรียนได้ดียิ่งขึ้นด้วย โดยมีองค์ประกอบ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1.4.1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยใช้วิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง เช่น ระเบียบสนทนา อันนำไปสู่การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

1.4.1.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้รับมาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองตามที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

1.4.1.3 การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง ให้มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมากขึ้น

1.4.1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา หมายถึง การเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง และที่ปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยปละละเลย นักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

1.4.1.5 การส่งต่อ หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมนักเรียนต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว หากพบว่าปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น

1.4.2 คุณภาพชีวิตนักเรียน (Student's Quality of Life) หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนที่มีความพึงพอใจต่อสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง มีปัจจัยด้านวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีความพร้อมที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ และอารมณ์ อันจะนำไปสู่ความสามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้เป็นอย่างดีมีความสุข ซึ่งวัดได้จากการรับรู้โดยมีองค์ประกอบที่เป็นตัวแปร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม และด้านการเรียนรู้

1.4.2.1 ด้านจิตใจ (Psychological Domain) หมายถึง การแสดงออกของตนเองที่มีต่อบุคคลอื่น เช่น ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อ ภาพลักษณ์ของตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจในตนเอง ความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน ความสามารถในการจัดการกับความเศร้าหรือกังวล ความเชื่อต่างๆ ของตน เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค

1.4.2.2 ด้านสัมพันธภาพทางสังคม (Social Relationships Domain) หมายถึง ความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ที่ตนได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์และความรู้สึกต่อผู้อื่น

1.4.2.3 ด้านการเรียนรู้ (Learning Domain) การแสดงออกทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร งานที่ได้รับมอบหมายการสอนของครูอาจารย์ ผลการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถในการเรียน การมีสมาธิในเวลาเรียน ความสามารถในการจดจำ และการตามบทเรียนให้ทัน

1.4.3 สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) จำนวน 21 โรงเรียน

1.4.4 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ โรงเรียนและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ปีการศึกษา 2559

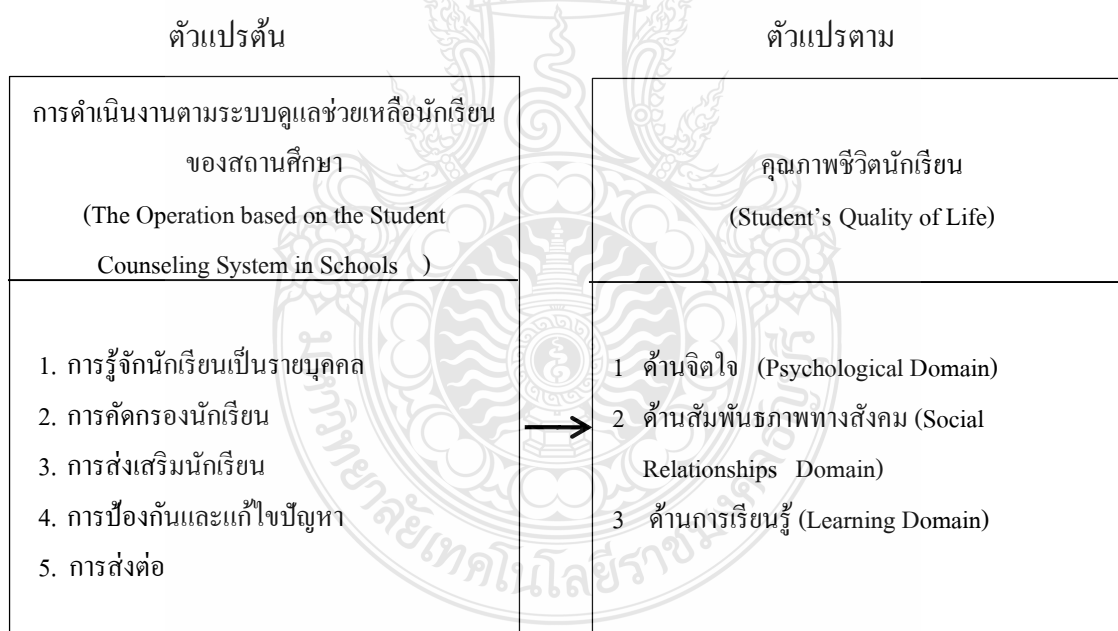
1.4.5 ครูผู้สอน หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ปีการศึกษา 2559

1.5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน (The Operation based on the Student Counseling System in Schools) ของสถานศึกษาของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 37) มาเป็นกรอบการวิจัย ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อ

สำหรับคุณภาพชีวิต ของนักเรียน (Student's Quality of Life) ได้ทำการสังเคราะห์ตามแนวคิดทฤษฎีของนักวิชาการต่างๆ สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตนักเรียนมีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1)ด้านจิตใจ (Psychological Domain)2)ด้านสัมพันธภาพทางสังคม(Social Relationships Domain) 3) ด้านการเรียนรู้ (Learning Domain)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

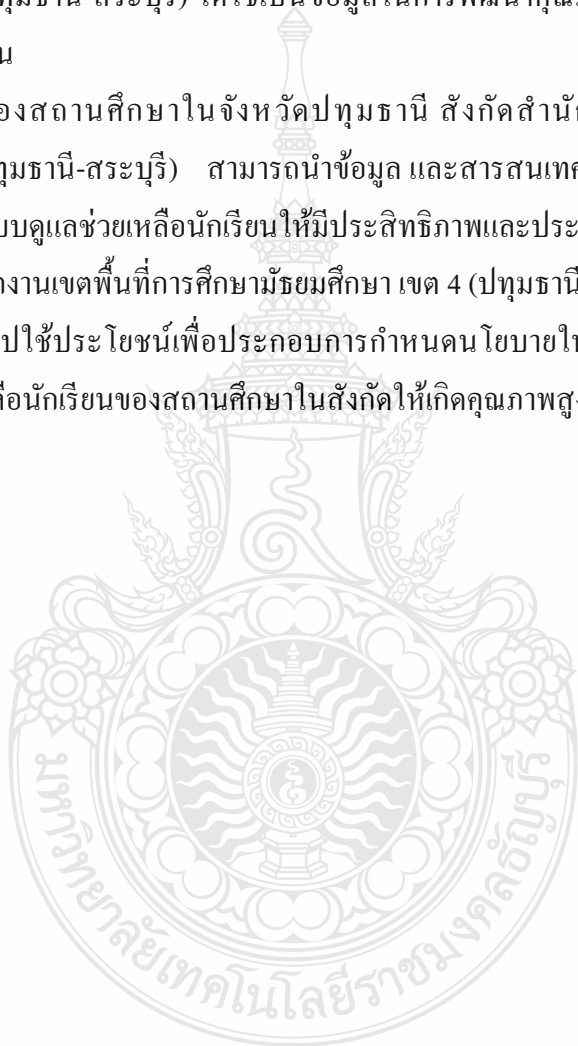
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) และหน่วยงานทางการศึกษา ดังนี้

1.6.1 ผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.6.2 ครูของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) สามารถนำข้อมูล และสารสนเทศที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.6.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) สามารถนำข้อมูล และสารสนเทศที่ได้ไปใช้ประโยชน์เพื่อประกอบการกำหนดนโยบายในการพัฒนาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดให้เกิดคุณภาพสูงสุดต่อไป

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงาน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ผู้วิจัยได้ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 2.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.1.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.1.2 ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.2 องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
  - 2.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
  - 2.2.2 การคัดกรองนักเรียน
  - 2.2.3 การส่งเสริมนักเรียน
  - 2.2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา
  - 2.2.5 การส่งต่อ
- 2.3 คุณภาพชีวิตของนักเรียน
- 2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี - สระบุรี)
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

- 2.1.1 ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นักวิชาการรวมถึงผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้หลายประการ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 4) ได้ให้ความหมายว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเครื่องมือที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการ

ดำเนินงานและบุคลากรสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารมีส่วนร่วม

กรมสุขภาพจิต (2546 , น. 5) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่า หมายถึง กระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอนพร้อมด้วยวิธีการ เครื่องมือ การทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานดังกล่าวและมีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากผู้บริหาร โรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น.7) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น หมายถึง กระบวนการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเองมีแผนในการปรับปรุงและพัฒนาตนเองรวมทั้งครูได้รู้จักนักเรียนมากขึ้น สามารถส่งเสริมและป้องกันนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มพิเศษ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 5) ได้ให้ความหมายของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน ในการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับครูที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรภายนอก รวมทั้งผู้บริหาร โรงเรียนจากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้นนั้น

นันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553) ได้สรุปไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา อย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐาน เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงประสงค์มากขึ้น รวมทั้งเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตทางด้านต่างๆ ของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้นด้วย

สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีมาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้โดยครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานและบุคลากรสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารมีส่วนร่วม

2.1.2 ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2546, น. 3) ได้อธิบายถึงความสำคัญที่จะต้องมียุทธศาสตร์ดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อให้มีกระบวนการทำงานที่เป็นระบบ มีความชัดเจน มีการประสานความร่วมมือของผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน รวมทั้งยังมีวิธีการ กิจกรรม และเครื่องมือต่างๆ ที่มีคุณภาพ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งจะส่งผลให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบความสำเร็จ โดยมีแนวคิดหลักในการดำเนินงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 1) ได้อธิบายถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนว่าเป็นกระบวนการที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่มีความสุขผ่านกระบวนการทางการศึกษา และการส่งเสริม ป้องกัน ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งส่งผลกระทบต่อทั้งในทางบวกและทางลบทาง เศรษฐกิจ ปัญหา การระบาดของยาเสพติด ปัญหาการ การแข่งขันในรูปแบบต่างๆ ต่อครอบครัว ซึ่งก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่ดีส่งผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง โดยอาศัยความเกี่ยวข้อง ทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546ก, น. 5) กล่าวถึงความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ ดังนี้

1. นักเรียน ได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
2. สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
3. นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาทางอารมณ์ซึ่งจะเป็นรากฐาน ในการพัฒนาความเก่ง คุณธรรมจริยธรรม และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค
4. นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ รอบด้าน
5. ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็งจริงจังด้วยความ เอื้ออาทร

กระทรวงศึกษาธิการ(2553ข, น. 1-3) และกรมสุขภาพจิต(2544ก, น. 11-13) ได้กล่าวว่า การพัฒนาคุณภาพนักเรียนทุกคน จะต้องเติบโตอย่างมีคุณภาพรอบด้าน ทั้งด้านสติปัญญา ความสามารถ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ มีสุขภาพจิตที่ดี และได้รับการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นคนดี มีความมานะบากบั่น มีความรับผิดชอบ มีเหตุผล รู้จักตนเอง เข้าใจผู้อื่น ควบคุมอารมณ์ตนเองได้อย่างเหมาะสม ดูแลช่วยเหลือตนเองและพึ่งตนเองได้ ตลอดจนสามารถดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติได้ อย่างมีความสุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการ จัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อ พัฒนาคนไทย ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6) และแนวทางการ การศึกษาฯ ได้ให้ความสำคัญกับผู้เรียนทุกคนโดยยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการพัฒนาตามธรรมชาติและเต็ม

ตาม (มาตรา 22) ในการจัดการศึกษาจะต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม รวมไปถึงกระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา ซึ่งเรื่องหนึ่งที่กำหนดให้คือ เรื่องความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (มาตรา 23 ข้อ 5)

นันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553) ได้สรุปไว้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมมือกันช่วยเหลือดูแลนักเรียนที่มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าสามารถปรับตัวแก้ปัญหา พัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จและอยู่ได้อย่างมีความสุข

จากแนวคิดข้างต้นนั้น สรุปได้ว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องจะได้ร่วมมือกันช่วยเหลือดูแลนักเรียนให้ได้มีพัฒนาการที่ก้าวหน้าสามารถปรับตัวแก้ปัญหา มีการพัฒนาทางอารมณ์ซึ่งจะเป็นรากฐานในการพัฒนาความเก่ง คุณธรรมจริยธรรม และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรคพัฒนาตนเองให้ประสบความสำเร็จและอยู่ได้อย่างมีความสุข

2.1.3 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2546ก, น. 8) กล่าวว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น มีดังต่อไปนี้

1. ทีมนำและทีมประสาน อันได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน กรรมการสถานศึกษา รองผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่าย รวมทั้งหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินการหรือร่วมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานกันและมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญในการดำเนินการร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่าง ๆ

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง ในเรื่องนี้เอื้อประโยชน์นักเรียนเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อจิตวิทยาการแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งโรงเรียนควรมีการจัดทำ

6. ผู้ปกครองและเครือข่ายร่วมพัฒนาในทุกส่วนของสังคม มีการดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเยาวชนในเชิงบูรณาการอย่างเข้มแข็งจริง

สายสมร ยูนิมิ (2545, น. 74) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้สำเร็จ ต้องมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ

1. ผู้บริหารและผู้ช่วยทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของระบบนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินการหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสม

2. ครูทุกคนและผู้ที่เกี่ยวข้องตระหนักในความสำเร็จมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคนต้องมีการประสานงานกันมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงาน โดยที่ครูทุกคนให้ความร่วมมือ รวมทั้งการสนับสนุนในเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยให้นักเรียนเบื้องต้นและแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 , น.4) ได้กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนิน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1. ผู้บริหาร โรงเรียนทั้งผู้ช่วยผู้บริหารทุกฝ่ายช่วยเหลือนักเรียนและให้การสนับสนุนการดำเนินการหรือร่วมกิจกรรมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องตระหนักในการช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดี

3. คณะกรรมการและคณะทำงานต้องมีการประสานงานอย่างซิดมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลัก ในการดำเนินงานต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้หรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยทักษะการปรึกษาเบื้องต้นและแนวทางการแก้ปัญหาต่างๆ ของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

วนิดา ชนินทยุทธวงศ์ (2544, น. 13-14) กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหาร โรงเรียนทุกฝ่ายควรตระหนักถึงของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

2. ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน

3. คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะทำงานอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด

4. ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินการ โดยต้องอาศัยความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนเรื่องต่าง ๆ จากโรงเรียน

5. การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลความรู้แก่ครูผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้ที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องนี้เกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะเรื่องจิตวิทยาการแนะแนวและการให้คำปรึกษา

นันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553) สรุปไว้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทุกฝ่ายต้องร่วมมือประสานสัมพันธ์กัน ผู้ปกครอง คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ เพื่อความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง

สรุปได้ว่า ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อประสิทธิภาพของ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้บริหารโรงเรียน ครูทุกคน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ครูที่ปรึกษาทุกฝ่ายต้องร่วมมือประสานสัมพันธ์กัน ผู้ปกครอง คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะรวมทั้งการอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูลผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเพื่อความสำเร็จของการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง

2.2 องค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 37) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้แต่ละองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความมีชีวิต เครื่องมือที่แตกต่างกันไป แต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ซึ่งโรงเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 37) ยังได้กล่าวถึงข้อมูลพื้นฐานจำเป็นของครูที่ปรึกษาควรมีใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

1. ข้อมูลด้านความสามารถ
  - 1.1 การเรียน
  - 1.2 ความสามารถพิเศษหรือความอัจฉริยะ
2. ด้านสุขภาพ
  - 2.1 ร่างกายหรือความพิการ
  - 2.2 จิตใจ พฤติกรรม
3. ด้านครอบครัว
  - 3.1 เศรษฐกิจ
  - 3.2 การคุ้มครองสวัสดิภาพ
4. ด้านสารเสพติด
5. ด้านความปลอดภัย
6. พฤติกรรมทางเพศ
7. ด้านอื่นๆ ที่ครูพบเพิ่มเติม ซึ่งมีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 37) กำหนดว่า ในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลควรมีข้อมูลดังต่อไปนี้

1. ระเบียบสะสม เป็นเครื่องมือในรูปเอกสาร เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน โดยนักเรียนเป็นผู้กรอกข้อมูลและครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนเป็นเบื้องต้น หากข้อมูลไม่เพียงพอหรือมีด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น การสอบถามจากนักเรียนโดยตรง การสอบถามจากครูคนอื่นๆ หรือของนักเรียน ระเบียบสะสมเป็นข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน จึงต้องเป็นความลับและไม่ให้ผู้อื่นเกี่ยวข้อง หรือเด็กอื่น ๆ มารื้อค้นได้ หากเป็นไปได้ควรเก็บไว้ที่ครูระเบียบสะสมให้เรียบร้อย ระเบียบสะสมควรเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างต่อเนื่อง 3 ปี การศึกษา หรือ 6 ปีการศึกษา และส่งต่อระเบียบสะสมไปยังครูที่ปรึกษาคนต่อไปหรืออาจจัดครูที่ปรึกษาตามดูแลนักเรียนอย่างต่อเนื่อง 6 ปีการศึกษาก็ได้
2. แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก เป็นเครื่องมือสำหรับการคัดกรองนักเรียนพฤติกรรม การปรับตัวที่มีผลเกี่ยวข้องกับสภาพจิตใจ ซึ่งจะช่วยนักเรียน ด้านสุขภาพจิตมากขึ้น แบบประเมินพฤติกรรมเด็กเป็นเครื่องมือที่กรมสุขภาพจิตเป็นผู้ทำขึ้น ซึ่งใช้กันแพร่หลายในประเทศแถบยุโรป เพราะมีความเที่ยงตรงจำนวนข้อไม่มาก คณะจัดทำของ กรมสุขภาพจิต โดยแพทย์หญิงพรรณพิมล หล่อตระกูล เป็นหัวหน้าเพื่อการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของแบบประเมินและหาเกณฑ์มาตรฐาน (Norm) ของเด็กไทย แบบประเมินพฤติกรรมเด็กมี 3 ชุด คือ ชุดที่ครูเป็นผู้ประเมินนักเรียน ชุดที่พ่อ

แม้ ผู้ปกครองประเมินนักเรียน และชุดที่นักเรียนประเมินตนเอง ทั้ง 3 ชุดมีเนื้อหาและจำนวนข้อเท่ากัน คือ 25 ข้อ โรงเรียนอาจเลือกใช้ชุดที่นักเรียนประเมินตนเองชุดเดียวหรือใช้ควบคู่กับชุดที่ครูเป็นผู้ปกครองความเที่ยงตรงยิ่งขึ้น โดยระยะเวลาที่ประเมินไม่ควรห่างจากนักเรียนประเมินตนเอง 1 เดือน ซึ่งถ้าหากเป็นไปได้ควรใช้แบบประเมินทั้ง 3 ชุดพร้อมกัน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของผลออกมา การใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก ครูที่ปรึกษาต้องได้รับการอบรมวิธี เพื่อให้เกิดความเข้าใจ และมีทักษะในการใช้ ในกรณีที่ข้อมูลของนักเรียนจากระเบียนสะสมและแบบประเมินพฤติกรรมเด็กพอเพียง หรือเกิดกรณีที่ต้องการข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น การสังเกตพฤติกรรมในห้องเรียน การสัมภาษณ์ และการเยี่ยมบ้านนักเรียน เป็นต้น การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เป็นกิจกรรมที่มุ่งกับนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน คัดกรองนักเรียน ให้คำปรึกษาและวางแผนกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยง

กลุ่มมีปัญหาควรมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและก่อปัญหาขึ้นมากมาย ครูที่ปรึกษาที่มีข้อมูลนักเรียนมากพอจะสามารถจัดกิจกรรมในการป้องกันปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างทันทั่วทั้งคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547ข , น.38) กล่าวถึง การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลนั้น มีวิธีการดังนี้

1. การสังเกต
  - 1.1 สังเกตพฤติกรรมการแสดงออกของนักเรียน
  - 1.2 สังเกตพฤติกรรมการทำงานของนักเรียน
2. การสัมภาษณ์
  - 2.1 สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่
    - 2.1.1 ผู้เกี่ยวข้องภายในสถานศึกษา ได้แก่ครูที่ปรึกษาครูประจำวิชา หรือเพื่อนครู และเพื่อนนักเรียน
    - 2.1.2 ผู้เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนญาติใกล้ นักเรียนและเพื่อนบ้าน
  - 2.2 สัมภาษณ์ตัวนักเรียนเอง
    - 2.2.1 การเยี่ยมบ้าน
    - 2.2.2 เยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อพบพ่อแม่หรือผู้ปกครองนักเรียน ได้ทราบข้อมูลสภาพเศรษฐกิจ/สังคม ความสัมพันธ์ในครอบครัว ทักษะคิดหรือค่านิยมของคนในครอบครัว
    - 2.2.3 เยี่ยมบ้านเพื่อพบบุคคลอื่นๆ ในครอบครัว

โครงการ

3. ศึกษาข้อมูล

3.1 ศึกษาข้อมูลจากผลงานของนักเรียน แบ่งออกเป็น

3.1.1 จากผลงานการเขียน ได้แก่ อัดชีวประวัติ บันทึกประจำวัน

3.1.2 จากชิ้นงาน ได้แก่ สมุดทำงาน/ แบบฝึกหัด งานฝีมือ/ สิ่งประดิษฐ์

3.2 ศึกษาข้อมูลจากเอกสารหลักฐานอื่นๆ ได้แก่

3.2.1 ระเบียบสะสม

3.2.2 การศึกษาเด็กเป็นรายกรณี

3.2.3 บันทึกสุขภาพจากแพทย์

3.2.4 บันทึกการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน

3.2.5 บันทึกสรุปการสำรวจ เพื่อคัดแยกความพิการ/ความบกพร่อง

3.2.6 บันทึกสรุปการสำรวจความสามารถพิเศษ 10 แวด

3.2.7 บันทึกสรุปการสำรวจนักเรียนด้อยโอกาส

4. ทดสอบ

4.1 แบบทดสอบที่สถานศึกษาสร้างขึ้น

4.2 แบบทดสอบระดับชาติ

4.3 แบบทดสอบมาตรฐาน

นันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553) สรุปไว้ว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง ในการส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

ดังนั้น สรุปได้ว่าการรู้จักนักเรียนเป็นการบุคคล หมายถึง การศึกษาและรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงเกี่ยวกับตัวนักเรียน โดยใช้วิธีการ และเครื่องมือที่หลากหลายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริง เช่นระเบียบสะสม อันนำไปสู่การส่งเสริม การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมต่อไป

2.2.2 การคัดกรองนักเรียน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น.43) ได้กำหนดว่า การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนของสถานศึกษา สถานศึกษาควรมีการประชุม ครู กำหนดเกณฑ์เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกัน ให้เป็นที่ยอมรับของครูให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง

รวมทั้งให้มีการกำหนดเกณฑ์ว่า ความรุนแรงหรือความถี่เท่าไร จึงจัดอยู่ในกลุ่มมีปัญหา การคัดกรองจะแบ่งนักเรียนออกเป็น 3 กลุ่ม

1. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่ไม่มีพฤติกรรมที่เป็นชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมส่วนรวมในด้านลบ

2. กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมเบี่ยงเบนไปจากเกินขอบเขต การปรับตัวทางเพศไม่เหมาะสม ทดลองสิ่งเสพติด ผลการเรียนด้านลบ

3. กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่มีพฤติกรรมที่เป็นปัญหาชีวิตประจำวันของตนเองหรือสังคมในด้านลบ

ผลการคัดกรองนักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องระมัดระวังอย่างยิ่งที่จะมิให้นักเรียนรับรู้ได้ว่าตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติโดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่นที่มีความไวต่อการรับรู้ (Sensitive) แม้นักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนมีพฤติกรรมใดหรือ ประสบกับปัญหาใดก็ตาม และเพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนอีก ดังนั้นปรึกษาต้องเก็บผลการคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้ครูที่ปรึกษามีการประสานกับผู้ปกครองเพื่อการช่วยเหลือนักเรียน ก็ควรระมัดระวังการสื่อสารที่ทำให้บุตรหลานของตน ถูกจัดอยู่ในกลุ่มผิดปกติแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนในภายหลังก็ได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 15-18) ได้แบ่ง การคัดกรองนักเรียนข้อมูลที่เกี่ยวข้องตัวนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1. กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูล โรงเรียนแล้ว อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ

2. กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์/ มีปัญหาตาม เกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่ง โรงเรียนต้องให้ความช่วยเหลือป้องกันหรือแก้ไขปัญหาคัดกรองนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็ว ในการแก้ปัญหา ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่ได้คัดกรองนักเรียนเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาของนักเรียนจะมีน้อยลง มีผลต่อกรณีที่มีความจำเป็นต้องแก้ไขโดยเร่งด่วน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547ข, น. 44) กล่าวว่า ผลการคัดกรองนักเรียนครูที่ปรึกษาต้องระมัดระวังอย่างยิ่งหากนักเรียนถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา ซึ่งมีความแตกต่างจากกลุ่มปกติ โดยเฉพาะนักเรียนวัยรุ่น แม้นักเรียนจะรู้ตัวดีว่า ขณะนี้ตนเองมีพฤติกรรมอย่างไร หรือประสบปัญหาใดก็เพื่อเป็นการป้องกันการล้อเลียนในหมู่เพื่อนนักเรียนอีกด้วย การคัดกรองนักเรียนเป็นความลับ นอกจากนี้ครูที่ปรึกษาจะต้องช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งต้องระมัดระวังในการ

สื่อสารให้ผู้ปกครองรู้สึกว่าคุณครูหลานของตนถูกจัดอยู่ในกลุ่มผิดปกติ หากแตกต่างจากเพื่อนนักเรียนคนอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นผลเสียต่อนักเรียนในภายหลังได้ การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการคัดกรองนักเรียนนั้นยึดถือเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเป็นหลักด้วย ดังนั้น โรงเรียนจึงควรมีการประชุมเพื่อพิจารณาเกณฑ์การจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันเพื่อให้มีมาตรฐานหรือแนวทางการคัดกรองที่เหมือนกันเป็นที่ยอมรับของครูในโรงเรียนรวมทั้งความถี่ของพฤติกรรมเท่าใดจึงจัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา การคัดกรองนักเรียนมีจุดมุ่งหมายเพื่อจำแนกกลุ่ม เป็นการจำแนกตามนักเรียน โดยยึดเกณฑ์การคัดกรองที่บุคลากรของโรงเรียนร่วมกับนักเรียน จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาทราบพฤติกรรมและแนวโน้มของพฤติกรรมนักเรียนที่จะช่วยให้ครูที่ปรึกษาสามารถวางแผนจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ครูที่ปรึกษาควรแจ้งผลการคัดกรองนักเรียน โดยเฉพาะนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และต้องแจ้งด้วยวิธีที่เหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 84) ได้กำหนดว่า นักเรียนกลุ่มเสี่ยงด้านเสพติดหรือเคยใช้สารเสพติด เช่น กัญชา ยาบ้า หรือสารเสพติดเสี่ยงต่อเพศสัมพันธ์ คือ มีลักษณะการจับคู่อยู่ด้วยกันอย่างชัดเจนหนีเรียน ขาดเรียน โดยไม่มีเหตุผล

นันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553) สรุปไว้ว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจัดทำขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการหาวิธีเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

ดังนั้น สรุปได้ว่า การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้รับมาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองตามที่สถานศึกษาได้จัดทำขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง

2.2.3 การส่งเสริมนักเรียน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547ข, น. 44) ได้กำหนดการส่งเสริมพัฒนานักเรียนว่าเป็นการจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนของครูที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมากขึ้นมีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่ปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาหากกลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนมีความคาดหวังต่อไป การส่งเสริมนักเรียนมีหลายวิธีที่โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนิน แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

1. การจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) เป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่มก็ได้ สถานที่ที่ใช้จัดกิจกรรมโฮมรูม ห้องเรียน โดยจัดให้มีบรรยากาศเสมือนบ้านที่มีครูที่ปรึกษาและนักเรียนเป็นดังครอบครัวเดียวกัน และมีการทำกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อนักเรียนในด้านต่าง เช่น

การรู้ของนักเรียน การรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น กิจกรรมเหล่านี้ครูและนักเรียนควรมีส่วนร่วมกิจกรรม จะช่วยให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียนส่งเสริมความสามารถป้องกันปัญหาของนักเรียนได้อีกด้วย แนวการดำเนินการจัดกิจกรรมมีดังนี้

1.1 กำหนดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดความต้องการของนักเรียนให้นักเรียนในการจัดกิจกรรม

1.2 โรงเรียนจัดแนวทางการจัดกิจกรรมหรือมีคู่มือ แต่ละครั้ง มีจุดมุ่งหมาย เนื้อหาสอดคล้องกับนโยบาย ครูที่ปรึกษาก็ดำเนินงานตามนั้นแต่ให้มีความยืดหยุ่นกับกิจกรรมให้เหมาะสมและทันสมัย

1.3 วิธีการผสมผสาน โดยยึดตามความต้องการของนักเรียน โรงเรียนในการพัฒนานักเรียน ในการจัดกิจกรรมโฮมรูม

2. การจัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน (Classroom Meeting) เป็นการพบกันระหว่างครูที่ปรึกษากับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อกันและช่วยเหลือนักเรียนระหว่างบ้าน โรงเรียนและผู้ปกครอง การประชุมผู้ปกครองจะทำให้นักเรียนได้รับความเอาใจใส่ดูแลจากผู้ปกครองมากขึ้น ทั้งการส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพ มีความสามารถ มากยิ่งขึ้น หรือร่วมมือกับทางโรงเรียนในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหา แนวการ จัดกิจกรรมประชุมครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองนักเรียนดังนี้ ครูที่ปรึกษาควรจัดประชุมอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง ซึ่งการประชุมนี้มีใช้การรายงานสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการจัด กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้มากขึ้น ดังนั้นสิ่งที่ควรตระหนักในการจัดกิจกรรมประชุมครูก็คือ

1. การเตรียมการ ครูที่ปรึกษาควรเตรียมความพร้อมก่อนการประชุม โดยเฉพาะ ข้อมูลของนักเรียนแต่ละคนและกิจกรรมที่จะดำเนินการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน

2. การสื่อสารครูที่ปรึกษาควรระมัดระวังคำพูดที่ต่อต้านจากผู้ปกครอง เช่น การตำหนินักเรียนหรือผู้ปกครอง การแจ้งข้อบกพร่องของนักเรียนหรือจะเป็นการส่วนตัวก็ตาม ควรเป็นการพูดที่แสดงถึงความเข้าใจในตัวนักเรียนด้วยความหวังใจใส่ใจของครูที่มีต่อนักเรียนทุกคน และอาศัยความรับผิดชอบ และต้องการปรับปรุงหรือแก้ไขในส่วนที่บกพร่องของนักเรียน

3. การจัดกิจกรรมในการประชุมการที่จะให้ผู้ปกครอง ต้องใช้กิจกรรมต่าง ๆ โดยเริ่มด้วยการสร้างความคุ้นเคย มีกิจกรรมอื่น ๆ ให้ผู้ปกครองได้แสดงความคิดเห็น

4. การสรุปผลและบันทึกหลักฐานการประชุมผู้ปกครอง ครูที่ปรึกษาควรมีการสรุปผลและจัดเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์ดังนี้

- 4.1 เป็นหลักฐานในการจัดประชุมแต่ละครั้ง
- 4.2 เป็นข้อมูลสำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป
- 4.3 เป็นข้อมูลสำหรับการจัดการประชุมให้สอดคล้องผู้ปกครองในครั้งต่อไป

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 19-22) ได้กำหนดว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนปรึกษาไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยง/มีปัญหา ให้มีคุณภาพมากขึ้น ความภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนหรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา กลับมาเป็นนักเรียนมีคุณภาพที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

กรมสุขภาพจิต (2544, น. 155-161) ได้อธิบายการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ดังนี้ กิจกรรมสร้างความคุ้นเคย สาระสำคัญ คือ การที่คนเรามาอยู่ร่วมกันพื้นฐานการสร้างสัมพันธภาพ และปรับตัวให้อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข วัตถุประสงค์ของกิจกรรมสร้างความคุ้นเคย คือ เพื่อให้ครูและนักเรียนรู้จักกันรวมทั้งเพื่อให้นักเรียนได้รู้จักกันและกันมากขึ้น การดำเนินการ ให้นักเรียนแต่ละคนแนะนำตนเอง เช่น ชื่อจริง, ชื่อเล่น

ก. ให้นักเรียนจับคู่ สัมภาษณ์เพื่อนแล้วจับกลุ่มสัมภาษณ์เพิ่มขึ้นจาก 2 เป็น 4 เป็น 8

ข. ให้นักเรียนบอกประโยชน์ที่ได้รับเพิ่มเติมจากการร่วมกิจกรรม กิจกรรมความดีและความสามารถที่มี สาระ คือ การที่บุคคลได้มองเห็นความดี สิ่งที่ดีหรือความดีของตนเองจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าของตนเอง ซึ่งจะเป็นพื้นฐานของตนเอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป วัตถุประสงค์ของกิจกรรมความดีและความสามารถที่มีคือ เพื่อให้นักเรียนความดีและความสามารถพิเศษของตน เพื่อให้นักเรียนเกิดความภาคภูมิใจใน การจัดกิจกรรม ก. ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงงานอดิเรกของตนเอง โดยอาจเสนอเป็นการเล่าเรื่องหรือแสดงท่าทางโดยใช้ภาษาใบ้ แล้วให้เพื่อนทาย ข. ให้นักเรียนแต่ละคนเล่าถึงความสามารถพิเศษด้านต่าง ๆ ของและเพื่อนนักเรียน ช่วยกันให้กำลังใจ และช่วยกันบอกถึงกิจกรรมหรือสิ่งที่นักเรียนทำได้

ค. ให้นักเรียนเล่าถึงการกระทำของตนที่รู้สึกประทับใจและภาคภูมิใจ

ง. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปถึงข้อคิดที่ได้จากการร่วมกิจกรรม ใฝ่รู้ใฝ่เรียน สาระสำคัญ คือ โลกปัจจุบันเป็นโลกของข้อมูลข่าวสารจำเป็นที่เราทุกคน โดยเฉพาะเด็กวัยเรียนจะต้องติดตามข่าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และสามารถนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เรียนและชีวิตประจำวัน วัตถุประสงค์ของกิจกรรมใฝ่รู้ใฝ่เรียน คือ เพื่อการใฝ่หาหาข้อมูลความรู้ที่เป็นความรู้นอกห้องเรียน และเพื่อให้นักเรียนรู้จักวิธีการเลือกใช้อินเทอร์เน็ตข่าวสารอย่างเหมาะสม

กรมสุขภาพจิต (2544, น. 29) ได้อธิบายว่า การส่งเสริมนักเรียนเป็นการนักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง ให้มีความ ภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ช่วยเป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ

นันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553) สรุปไว้ว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง สนับสนุนให้นักเรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งจะช่วยป้องกันมิให้นักเรียนอยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหากลายเป็นนักเรียนมีคุณภาพตามที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไป

ดังนั้น สรุปได้ว่า การส่งเสริมนักเรียน หมายถึง การสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยง ให้มีความ ภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ เป็นการป้องกันไม่ให้นักเรียนกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและเป็นการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงกลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ เป็นบุคคลที่มีคุณภาพมากขึ้น

2.2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547ข , น.49-50) ได้กำหนดมาตรการในการป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ให้กับนักเรียนมีหลายวิธี ได้แก่ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น การจัด กิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานี้ และการติดตามดูแลช่วยเหลือ ครูควรจัดกิจกรรมป้องกันและ ช่วยเหลือนักเรียนในกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา โดยใช้เครื่องมือคือ แบบบันทึกการให้คำปรึกษา แบบบันทึกผลการประสานและช่วยเหลือนักเรียน แบบบันทึกการติดตามดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นต้น การแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของนักเรียนเป็นสิ่งจำเป็น และจะต้องได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก โรงเรียน รวมทั้งผู้ปกครองอย่างใกล้ชิด แนวทางในการแก้ไขพฤติกรรมนักเรียนทำได้หลายรูปแบบ ซึ่งอาจใช้วิธีการลงโทษเพื่อให้ตระหนักถึงความผิดที่ได้กระทำหรืออาจใช้วิธีการเห็นอกเห็นใจประนีประนอม ให้กำลังใจหรือเสริมแรง เพื่อให้เห็นว่าพฤติกรรมที่ไม่ดีเหล่านั้นนักเรียนประพฤติปฏิบัติด้วยความเต็มใจ จึงจะสามารถแก้ไขพฤติกรรมนั้น ได้อย่างยั่งยืน การพิจารณาเลือกใช้กิจกรรม ครูที่ปรึกษาจะต้องคำนึงถึงความเหมาะสมสอดคล้องกับลักษณะปัญหา บุคลิกลักษณะของนักเรียนแต่ละคนสภาพชั้นเรียน โรงเรียนและชุมชนด้วยและข้อมูลที่ครูที่ปรึกษาพึงตระหนักอย่างยิ่ง คือ การรักษา ความลับของนักเรียน เรื่องราวข้อมูลของนักเรียนที่ให้การช่วยเหลือต้องขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียนจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยต้องไม่ระบุชื่อ-สกุลจริงของนักเรียนและการเปิดเผยควรเป็นลักษณะที่ทำให้เกียรตินักเรียน กระบวนการป้องกันแก้ไขวิกฤตความรุนแรงให้กับนักเรียน ควรดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัยด้วยวิถีประชาธิปไตย โดยใช้วิธีการเสริมแรง จูงใจให้สำเร็จ ให้รักและเห็นคุณค่าในตัวเอง สร้างนิสัยใฝ่อนาคต ลดอคติ ดูแลเอาใจใส่อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม ปกป้องสิทธิในการแสดงความคิดเห็น ปรับระบบและขยายเวลาจัด กิจกรรม และบริการ ในโรงเรียน ขจัดจุดต่อแหลมเสี่ยงภัย พัฒนาระบบการแนะแนวและให้ คำปรึกษาโดยการมีส่วนร่วมของทุกส่วนของสังคมให้เข้มแข็ง จริงจัง

ขั้นตอนที่ 2 เรียนรู้และเฝ้าระวังสัญญาณเตือนภัย โดยใช้วิธีการอบรมพัฒนาส่งเสริม ความรู้ความเข้าใจพฤติกรรมที่ส่งสัญญาณเตือนภัย และแนวทางการเฝ้าระวัง ยับยั้ง ป้องกัน กำหนด แผนงาน ขั้นตอน วิธีปฏิบัติเพื่อจัดการกับสัญญาณเตือนภัย

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการยับยั้ง ช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งสัญญาณก่อเหตุรุนแรง ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สถานการณ์แวดล้อมที่การใช้ความรุนแรง จัด โปรแกรมฝึกทักษะลดความขัดแย้งให้นักเรียนกลุ่มจัดทำแผนแก้ไขปัญหาคูกเงิน รมรงค์ให้ ผู้ปกครองและบุคคลใกล้ชิดเก็บรักษาอาวุธและสื่อกระตุ้นความ รุนแรงให้อยู่ในที่มิดชิด

ขั้นตอนที่ 4 เตรียมการยับยั้งแทรกแซงระหว่างเกิดเหตุวิกฤต (การขู่วางระเบิด, การใช้ อาวุธ, การวางเพลิง, การต่อสู้ทะเลาะวิวาท, การก่อกวนแก๊งค์รังแก, การล่อลวงละเมิดทางเพศ) โดยใช้วิธี กำหนดมาตรการ ขั้นตอน การอพยพเคลื่อนย้ายนักเรียน อบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องในการประสานการ ปฏิบัติรับมือเหตุวิกฤต วางระบบการติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน จัดระบบรักษาความปลอดภัยกรณีฉุกเฉิน ฝึกซ้อมปฏิบัติการฉุกเฉิน

ขั้นตอนที่ 5 การจัดการกับสถานการณ์หลังเหตุวิกฤต โดยใช้วิธีร่วมศึกษาเข้าใจ ปฏิกริยาของบุคคลเมื่อเผชิญความเครียด ความกลัว และการสูญเสีย ช่วยเหลือผู้ปกครองเข้าใจปฏิกริยาของ บุตรหลานต่อเหตุการณ์รุนแรงและการปลอบขวัญ ช่วยเหลือให้การบำบัดสภาพจิตใจนักเรียน ช่วยเหลือผู้เคราะห์ร้ายจากเหตุการณ์รุนแรงและครอบครัว

กระทรวงศึกษาธิการ (2553 , น.24) อธิบายว่า มาตรการในการป้องกันและแก้ไข ปัญหาให้กับนักเรียนครูที่ปรึกษาต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ

1. การให้การปรึกษาเบื้องต้น เป็นการให้การช่วยเหลือเพื่อผ่อนคลายให้ลด น้อยลง ทั้งด้านความรู้สึก ความคิด และการปฏิบัติตนของนักเรียนโดยมุ่งเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดี งามหรือพึงประสงค์ ทั้งนี้ครูที่ปรึกษาจะต้องสร้างความไว้วางใจกับนักเรียนเพื่อให้นักเรียนเกิดความ ไว้วางใจกล้าที่พูดคุย เพื่อครูที่ปรึกษาให้คำแนะนำในการแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

2. การจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาคูกเงิน รมรงค์มีแนวทางการจัด กิจกรรม 5 แนวทางคือ

- 2.1 การใช้กิจกรรมเสริมหลักสูตร
- 2.2 การใช้กิจกรรมซ่อมเสริม
- 2.3 การใช้กิจกรรมในห้องเรียน
- 2.4 การใช้กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน
- 2.5 การใช้กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง

ส่วนกรมสุขภาพจิต (2546, น. 178-180) ได้เสนอแนะรายละเอียดการจัดกิจกรรมการป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียน ไว้ดังนี้ คือ กิจกรรมเสริมหลักสูตร เป็นการจัดกิจกรรมนอกเวลาเรียน ไม่ใช่ในคาบเรียน โดยส่วนใหญ่จึงเป็นก่อนเข้าแถวหรือเวลาเย็นหลังโรงเรียนเลิกแล้ว การจัดกิจกรรม อาจเป็นชมรม เป็นโครงการ หรือเป็นงานของโรงเรียน โดยมีครูที่ปรึกษากับนักเรียนร่วมกับตัวนักเรียน และความตรงตามความต้องการของนักเรียน โรงเรียนควรมีกิจกรรมให้นักเรียนได้เลือกอย่างหลากหลาย ซึ่งนักเรียนกิจกรรมในฐานะสมาชิก หรือเป็นผู้ร่วมจัดกิจกรรม หรือเป็นผู้รับผิดชอบจัดกิจกรรมเอง โดยมีครู เป็นที่ปรึกษา การที่โรงเรียนมีแหล่งเรียนรู้เพียงพอกับเรียนรู้ด้วยตนเอง ก็จะอำนวยความสะดวกให้การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและหากโรงเรียนมีเทคโนโลยีทันสมัย ก็จะช่วยให้ นักเรียนมาร่วมกิจกรรมมากขึ้นด้วย วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเสริมหลักสูตรคือนักเรียน เกิดประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม นักเรียนเห็นคุณค่า ภาควิชาจิตในตนเอง จากการแสดงออกถึงความสามารถที่ตนมี รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะทางกิจกรรมในห้องเรียน เป็นการจัดกิจกรรมในห้องเรียน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมกลุ่ม ที่ช่วยให้นักเรียนทุกคนมีส่วนร่วม มีบทบาทในกลุ่ม และได้เรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา การจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ (Child Center) หรือการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (Participatory Learning) จึงเป็น ส่วนสำคัญของการจัดกิจกรรมในห้องเรียน วัตถุประสงค์ของกิจกรรมในห้องเรียนคือช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ร่วมกัน ทำให้มีการเรียนรู้ที่เร็วขึ้นและนักเรียน จากการได้ทำกิจกรรมกลุ่มหรือได้ช่วยงานครูในห้องเรียน

กิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นกิจกรรมที่ครูที่ปรึกษาต้องพิจารณาจับคู่ความสามารถ บุคลิกภาพ เพื่อให้สามารถช่วยเหลือกันได้จริงและไม่มี หรือถูกข่มขู่ ถูกแกล้งจากเพื่อนที่ตนดูแล นักเรียนทั้งคู่ต้องสมัครใจที่จะจับคู่กันและยินดีหรือรับการช่วยเหลือจากเพื่อนอีกคนหนึ่ง ครูที่ปรึกษาต้องสังเกตพฤติกรรมของทั้ง ช่วยเหลือกันได้หรือไม่มีปัญหาอุปสรรคอย่างไร รวมทั้งควรมีการสอบถามหรือให้คำแนะนำ การจับคู่การช่วยเหลือกันอย่างสม่ำเสมอ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนคือ เพื่อให้นักเรียนที่มีจุดเด่นจุดแข็งในด้านต่าง ๆ ได้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่ด้อยกว่า และนักเรียนได้เรียนรู้ เอื้อเพื่อต่อกันและกัน รู้จักการให้และการรับด้วยไมตรี

กิจกรรมซ่อมเสริม เป็นการแก้ปัญหาด้านการเรียนของนักเรียน ซึ่งครูในระดับชั้นเดียวกันร่วมมือร่วมใจกันวางแผนการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่ หรือเรียนรู้ช้า เรียนรู้เพื่อนครูที่ปรึกษาควรมีการประสานงานขอความร่วมมือจากครูประจำชั้น เพื่อขอเรียนซ่อมเสริม วัตถุประสงค์ของกิจกรรมซ่อมเสริมคือ เพื่อช่วยให้นักเรียนที่เรียนเพิ่มเติมจากครูประจำวิชาที่ตนเรียนอ่อน เรียนไม่ทันเพื่อน เพื่อให้นักเรียนรู้ตนเองในเรื่องการเรียน และเพื่อให้นักเรียนได้ใส่ใจการเรียนของตนเองมากขึ้น

กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เป็นการช่วยเหลือนักเรียนโดยอาศัยความร่วมมือจากผู้ ซึ่งครูที่ปรึกษาใช้ทักษะการสื่อสารและควรบอกถึงความรู้สึกห่วงใยของครูที่มีจากพฤติกรรมที่สังเกตเห็นแทนการแจ้งว่านักเรียนมีปัญหาในเรื่องใด เพื่อให้ผู้ปกครองเกิดความต่อต้าน ไม่พอใจโรงเรียนครูที่ปรึกษาหรือแม้แต่ตัวนักเรียนเอง วัตถุประสงค์ของกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครองคือ เพื่อให้ผู้ปกครองได้ตระหนักและมีความใส่ใจดูแลช่วยเหลือนักเรียนมากขึ้น และรับทราบปัญหาของนักเรียนที่โรงเรียน

ดังนั้น จึงสรุปได้ว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหามาหมายถึง การเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนเท่าเทียมกันแต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและที่ปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลเอาใจใส่ อย่างใกล้ชิด และหาวิธีการช่วยเหลือ ทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหามา โดยไม่ปล่อยปละละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาของสังคม

2.2.5 การส่งต่อ

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, น. 51) ได้กำหนดว่า การส่งต่อ หมายถึง การป้องกันและแก้ไขปัญหามาของนักเรียน โดยครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษา ตามกระบวนการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ในกรณีที่มีปัญหามาขอความช่วยเหลือ แล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน กรณีที่มีเด็กมีความสามารถพิเศษหรือเด็กอัจฉริยะ เด็กที่มีความต้องการพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ก็ควรส่งต่อผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาอย่างรวดเร็ว การส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหามา มี 2 ลักษณะ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาผู้ดูแลหรือผู้ที่เกี่ยวข้องที่สามารถให้ความช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพปัญหามาของนักเรียน
2. การส่งต่อภายนอก เป็นการส่งนักเรียนไปให้ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวข้องได้ช่วยเหลือพัฒนานักเรียน กรณีที่เกินความสามารถของสถานศึกษา โดยครูแนะแนวหรือ ผู้เกี่ยวข้องเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อและมีการติดต่อ การดำเนินการส่งต่ออย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553, น. 27-30) ได้เสนอแนวทางในการส่งต่อ ดังนี้ ป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยครูที่ปรึกษาตามกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนนั้น อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้วนั้นพฤติกรรมไม่ดีขึ้น ก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของ นักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้ย่ำแย่จนเป็นบทรบตาพินัยของครูที่ ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่งเท่านั้น ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้นหรือลุกลามกลายเป็น ปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1. การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อ ไปยังครูที่สามารถให้ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะ ปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชาหรือฝ่าย เป็นต้น
2. การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อผู้เชี่ยวชาญ ภายนอก

กระทรวงศึกษาธิการ (2544 , น.29) ได้กำหนดว่า การส่งต่อนักเรียนไปพบครู เพื่อ การช่วยเหลือต่อนั้น มีแนวทางในการส่งต่อสำหรับครูที่ปรึกษา ดังนี้

1. นักเรียนมีพฤติกรรมคงเดิม ไม่ดีขึ้นหรือแย่ลง แม้ว่าครูที่ปรึกษาช่วยเหลือด้วย วิธีการใด ๆ
2. นักเรียนไม่ให้ความร่วมมือในการช่วยเหลือของครูที่ปรึกษา เช่น นัดให้มาพบไม่ มาตามนัดอยู่เสมอ ให้ทำกิจกรรมก็ไม่ให้ความร่วมมือใด ๆ
3. ปัญหาของนักเรียนเป็นเรื่องเฉพาะด้าน เช่น เกี่ยวกับความรู้สึกสภาพจิตใจ จำเป็นต้องได้รับการช่วยเหลืออย่างใกล้ชิด ควร พิจารณาส่งต่อให้ผู้มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง ดำเนินการให้ความช่วยเหลือ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การส่งต่อ หมายถึง การดำเนินการส่งเสริมนักเรียนต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องและรวดเร็ว หากพบว่าปัญหามี ความยาก ต่อการช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น

2.3 คุณภาพชีวิตนักเรียน

2.3.1 ความหมายของคุณภาพชีวิตทั่วไป

ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตและมีผู้ให้มุมมองไว้ดังนี้

UNESCO (2007, p. 89) ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตว่าความรู้สึของการอยู่อย่าง พึงพอใจ มีความสุข ความพึงพอใจต่อองค์ประกอบต่างๆของสิ่งมีชีวิตมีความสำคัญต่อบุคคลนั้นๆ

ซึ่งมีปัจจัยหลายประการ ได้แก่ อาหาร สุขภาพอนามัย โภชนาการ การศึกษา สิ่งแวดล้อมทรัพยากร ที่อยู่อาศัยและรายได้

World Health Organization: WHO (2004) นิยามคุณภาพชีวิตว่า หมายถึง การรับรู้ของบุคคลภายในบริบทของวัฒนธรรม ระบบคุณค่าต่างๆ อันสัมพันธ์กับเป้าหมายของชีวิต ความคาดหวัง มาตรฐาน และสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้อง แนวความคิดที่มีขอบเขตกว้างขวางอันเป็นผลซับซ้อนจากสุขภาพทางกายของบุคคล สภาพจิตใจ ระดับความ เป็นอิสระสัมพันธ์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2550, น.9) ได้กำหนดว่า คุณภาพชีวิต หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีพัฒนาการทางกาย ทางจิตใจ ทางสังคมและทางวัฒนธรรม เพื่อนำไปสู่ความสุข ความสำเร็จในชีวิต เท่าที่บุคคล พึงกระทำได้ในระดับที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2540) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเด็ก หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนใน ขณะที่อยู่ ใน โรงเรียน ได้รับบริการต่างๆ จากทางโรงเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่สมบูรณ์ และมีความสุขเมื่ออยู่ในโรงเรียน

Liu (1975 อ้างถึงใน กัญจนพร อ่วมสำอางค์, 2547, น.12) อธิบายว่า คุณภาพชีวิต ประกอบด้วย ปัจจัย 2 ด้านคือ ด้านจิตวิสัยหรือด้านจิตวิทยา ได้แก่ อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดกับ ความเชื่อและค่านิยมของบุคคล ส่วนด้านที่สองคือ ด้านวัตถุวิสัย ได้แก่ สภาพแวดล้อมของบุคคลในด้านต่างๆ เช่น สังคม การเมือง เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อมทั่วไป

1. ด้านสุขภาพและหน้าที่ (Health and Functioning) เกี่ยวกับสถานภาพของร่างกายและความสามารถในการทำหน้าที่ที่จะดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ กิจกรรมประจำวันและการแสดงออกทางบทบาทสังคม ประกอบด้วย สุขภาพของตนเอง ความเครียด การดูแลสุขภาพ การพึ่งตนเองทางด้านร่างกาย เพศสัมพันธ์ ความรับผิดชอบต่อครอบครัว ความสามารถในการเดินทาง การสร้างความสุขในวัยสูงอายุและการมีอายุยืน

2. ด้านสังคมเศรษฐกิจ (Socioeconomic) เป็นสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของบุคคล เพราะบุคคลต้องอยู่ร่วมกันในสังคม ต้องการเพื่อนช่วยแนะแนวทางแก้ปัญหาซึ่งต้องการกำลังใจ การได้รับความเชื่อถือไว้วางใจ ต้องการบ้านอยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งที่ใช้ในการดำรงชีวิต ประกอบด้วย มาตรฐานการดำรงชีวิต การพึ่งพาตนเองด้านเงิน ที่พัก เพื่อน เพื่อนบ้าน สถานการณ์ของบ้านเมือง การได้รับการสนับสนุนทางการศึกษา

3. ด้านจิตวิญญาณ (Psychological Spiritual) เป็นสภาพของการรับรู้ การตอบสนองทางอารมณ์หรือทางวิญญาณต่อสิ่งเร้าที่มากกระทบในชีวิต ประกอบด้วย ความพึงพอใจในชีวิต

ความสุขทั่วไป ความพอใจในตนเอง ความสงบสุขของจิตใจ การบรรลุเป้าหมายในชีวิต ความ ศรัทธา ในศาสนาและรูปร่างหน้าตาของตน

4. ด้านครอบครัว (Family) เป็นสภาพของสัมพันธภาพในครอบครัวของบุคคล ประกอบ ด้วย ความสุขในครอบครัว ภาวะสุขภาพของสมาชิกในครอบครัว บุตร ความสัมพันธ์กับ คู่สมรส

กล่าวโดยสรุป คุณภาพชีวิตหมายถึง การดำรงชีวิตในสภาพความจำเป็นพื้นฐานใน สังคม โดยตอบสนองสิ่งที่ต้องการทางร่างกาย สังคมอย่างเพียงพอ จนก่อให้เกิดความสุขตลอดจนการ มีสุขภาพทางร่างกายและจิตใจที่ดี

2.3.2 ความหมายของคุณภาพชีวิตเด็ก

สำหรับในส่วนของความหมายคุณภาพชีวิตเด็กซึ่งจากการศึกษาจากเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจะใช้คำว่า “Children’s well หรือ Child well-being” หรือ Student well-being ได้มี ผู้ให้แนวคิดเกี่ยวกับนิยามของคำดังกล่าวไว้สอดคล้องกัน กล่าวคือในความหมายของคุณภาพชีวิต ทั่วไปมีความหมายค่อนข้างกว้างเป็นนามธรรมสูงที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสุข (Happiness) หรือ ความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) อันเกิดมาจากการได้รับสนองตอบต่อความต้องการทางจิตใจ ทางสังคม เช่น Witmer & Sweeney (1998) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กกว่าเป็นวิถีชีวิตที่ดีของเด็ก ทั้งด้านสุขภาพที่ดี จิตใจ ร่างกายและจิตวิญญาณที่มีผสมผสานการเชื่อมโยง สัมพันธ์กัน โดยบุคคลที่มี ชีวิตที่สมบูรณ์อยู่ภายในโรงเรียน หรือชุมชนได้อย่างมีความสุข Wallman (2012) ให้ทัศนะเกี่ยวกับ คุณภาพชีวิตของเด็กไว้ว่าเป็นความพร้อมของเด็กที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ที่เด็กสามารถ ดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้ และมีความพึงพอใจกับสภาพความเป็นอยู่ของตนเอง The Children’s Society (2012) ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเด็กไว้ว่า เป็นระดับความเป็นอยู่ที่ดีที่ทำให้เด็กมี ความสุข (Children’s happiness) มีความพึงพอใจต่อสภาพความเป็นอยู่ และสามารถดำเนินชีวิตใน สังคมได้เป็นอย่างดี เบญจวรรณ หอมหวาน (2546) ให้ทัศนะไว้ว่าคุณภาพชีวิตเด็กคือ คุณภาพที่ สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ ที่นักเรียนสามารถดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้มีความพึงพอใจกับ สภาพความเป็นอยู่ของตนเอง มีปัจจัยด้านวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่ อาศัย สุขภาพ มีสาธารณูปโภคที่ดี เป็นผู้มีความรู้และจริยธรรมเป็นที่ยอมรับของสังคม และ กนกวรรณ ทองคำสิง (2552) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตเด็กคือ ความรู้สึกพอใจ ความรู้สึกทางบวกของเด็ก นักเรียน ในขณะที่ดำเนินชีวิตอยู่ในโรงเรียน

ในขณะที่คุณภาพชีวิตเด็กอีกกลุ่มหนึ่งจะให้ความหมายที่แคบและชัดเจนยิ่งขึ้น โดย เน้นถึงความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) ซึ่งมีความเป็นรูปธรรมมากและให้ความสำคัญด้านกายภาพ และ

สิ่งแวดล้อมมากยิ่งขึ้น เช่น Boyden & Cooper (2006) ให้ความหมายของคุณภาพชีวิตของเด็ก (Child well-being) ว่าเป็นสภาพเป็นอยู่ที่ดีการอยู่รอด ของชีวิตของเด็ก การลดพฤติกรรมเชิงลบหรือที่ไม่พึงประสงค์และมีมุมมองเชิงบวกมากขึ้น The United Nations Children's Fund: UNICEF (2007) กองทุนสหประชาชาติเพื่อสงเคราะห์เด็กให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กว่าเป็นความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กทั้งในด้านวัตถุ จิตใจพฤติกรรม สุขภาพ ครอบครัว และการศึกษา Awartani et al. (2008) ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของเด็กว่า การมีสุขภาพที่ดี รวมถึงการตระหนักของแต่ละคนถึงศักยภาพของร่างกายอารมณ์ จิตใจ จิตสังคม และวิญญาณ Organization for Economic Cooperation and Development: OECD (2008) องค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนาได้นิยามคุณภาพชีวิตของเด็กว่า หมายถึง สภาพการเป็นอยู่ที่ดีทั้งในด้านจิตใจ ร่างกาย และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ เช่น โรงเรียน ที่อยู่อาศัย และการศึกษา Camfield et al. (2009) ได้ชี้ให้เห็นความเข้าใจเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเด็ก (Child well-being) ว่าเป็นสภาพเป็นอยู่ของเด็กตามบทบัญญัติของสิทธิเด็กและการตรวจสอบจากเป้าหมายที่อนุสัญญาว่าด้วยสิทธิเด็กระบุไว้ในสหประชาชาติ (UNCRC: United Nations Convention on the Rights of the Child) Lippman (2009) ได้ให้ความหมายไว้สอดคล้องกันว่า คุณภาพชีวิตหรือความเป็นอยู่ที่ดีของเด็ก (Child well-being) นั้นเป็นสภาพเป็นอยู่ที่ดีโดยมุ่งเน้นให้ความสำคัญเกี่ยวกับการอยู่รอดของชีวิตเด็ก การลดพฤติกรรมเชิงลบหรือที่ไม่พึงประสงค์และมีมุมมองเชิงบวกมากขึ้น รวมทั้งมีศักยภาพด้านการเรียนรู้ ด้านความรู้ ความสามารถ สติปัญญา ความอดทน และความยืดหยุ่น Dubois (2009) ได้กล่าวว่าเมื่อก้าวถึงคุณภาพชีวิตของเด็ก หรือ Child well-being จะเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นอยู่ของบุคคล และความสามารถโดยรวมที่จะสร้างชีวิตให้สมบูรณ์ Save the Children (2012) กล่าวถึง คุณภาพชีวิตของเด็ก หมายถึงความเป็นอยู่ที่ดีที่เด็กได้รับการพัฒนาทั้งในด้านการศึกษา (Education) ด้านสุขภาพ (Health) และด้านโภชนาการ (Nutrition) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2540) คุณภาพชีวิตเด็ก หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียน ได้รับบริการต่างๆ จากทางโรงเรียนที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม และสติปัญญาที่สมบูรณ์ และมีความสุขเมื่ออยู่ที่โรงเรียน

สุพรรณนิการ์ มาศยง (2554) ให้ทัศนะว่าคุณภาพชีวิตเด็ก หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึทางบวกของเด็กที่มีต่อครู เพื่อน การเรียนการสอน บริการต่างๆจากโรงเรียน

รัตนภรณ์ สมบูรณ์ (2556) ให้ทัศนะว่าคุณภาพชีวิตเด็ก หมายถึง สภาพความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กที่มีความพึงพอใจต่อสภาพความเป็นอยู่ของตนเองมีปัจจัยด้านวัตถุที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตมีความพร้อมที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจสังคมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้และอารมณ์

2.3.3 ความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิต

“ความปรารถนาอันสูงสุดของมนุษย์ก็คือการมีคุณภาพชีวิตที่ดีนอกจากจะให้บังเกิดขึ้นแก่ตนเองแล้วเรายังหวังที่จะให้เกิดแก่ครอบครัวเครือญาติและบุคคลอื่นๆ ในสังคมและประเทศชาติโดยส่วนรวมด้วย ปัจจุบันคุณภาพชีวิตได้รับการกำหนดให้เป็นเป้าหมายสูงสุดในการพัฒนาประเทศครั้งนี้เป้าหมายทุกด้านไม่ว่าจะในด้านสังคมเศรษฐกิจการปกครอง ฯลฯ ล้วนมุ่งเน้นไปสู่การมีคุณภาพที่ดีของมนุษย์ในสังคมคุณภาพชีวิตจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคลและสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์ในสังคมคุณภาพชีวิตจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นต่อบุคคลและสังคม เป็นสิ่งที่มนุษย์สามารถกำหนดการสร้างสรรค์มาตรฐานเพื่อให้ระดับการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้” (รัตนกรณ์ สมบูรณ์, 2556, น. 20)

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2550) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ประกาศใช้ตั้งแต่วันที่ 24 สิงหาคม 2550 ตามความเห็นคณะกรรมการกฤษฎีกา พ.ศ. 2550 ซึ่งรัฐธรรมนูญมาตรา 73, 79 และ 80 มีสาระสำคัญที่กำหนดให้รัฐต้องสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต ตลอดจนควบคุมและกำจัดภาวะมลพิษที่มีต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน และรัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตและพึ่งตนเองได้

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (2550) พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มาตรา 11 (3) และมาตรา 19 ที่ให้มีการช่วยเหลือ ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชน รวมทั้งให้การช่วยเหลือทางวิชาการในการวิจัยและพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน ดังนั้น หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องไม่ว่าจะเป็นกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข หรือกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์รวมถึงหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความสำคัญและสนใจในเรื่องนี้มากยิ่งขึ้น

WHO (2011) องค์การอนามัยโลกในฐานะเป็นองค์กรหลักที่ดูแลด้านสุขภาพอนามัยยังเห็นว่า “ร่างกาย จิตใจ สังคมที่ดีและการไม่มีโรคภัยไข้เจ็บเป็นสภาวะของความสมบูรณ์ที่ดี” ถึงแม้ว่าข้อกำหนดนี้จะไม่ได้เกิดขึ้นจริง อย่างไรก็ตามในระยะแรกผลสัมฤทธิ์ของแนวคิดที่ว่านี้เกิดกับกลุ่มประชาชนในวัยทำงานใน โลกตะวันตกซึ่งหันมาดูแลสุขภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในเรื่องสุขภาพภายนอกร่างกาย และมีการชักชวนให้มีการดูแลสุขภาพ ซึ่งทำให้เชื่อมไปสู่ความสัมพันธ์เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเรา ซึ่งในช่วงนั้น “สุขภาพ (Health)” ถูกให้ความหมายว่าเป็นสภาวะของความสมบูรณ์ทางร่างกายจิตใจและความเป็นอยู่ที่ดีในสังคมมิใช่หมายถึงแต่เพียงปราศจากโรคและความอ่อนแอเท่านั้น แต่การดำเนินการพัฒนาด้านสาธารณสุขกับการ

พัฒนาด้านการคิดค้นความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ด้านการรักษาสุขภาพที่เกิดจากการเจ็บป่วยด้านเดียว ขณะที่การเจ็บป่วยด้านอื่นๆกลับไม่ได้รับการดูแล ในเดือนพฤษภาคม 1998 ที่ประชุมสมัชชาองค์การอนามัยโลก (World Health Organization Assembly) เพิ่มคำว่า “Spiritual well-being” หรือ “สุขภาวะทางจิตวิญญาณ” เข้าไปในคำนิยามเดิม ดังนั้น ความหมายของคำว่า “สุขภาพ” หลังจากนั้นจึงรวมความหมายถึง สุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย ทางจิต ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ หรือ สุขภาวะที่สมบูรณ์ทุกๆ ทางเชื่อมโยงกัน สะท้อนถึงความเป็นองค์รวมอย่างแท้จริงของสุขภาพที่เกี่ยวพันและเชื่อมโยงกันทั้ง 4 มิติ ซึ่งความหมายในแต่ละด้านคือ

1) สุขภาวะทางกาย หมายถึง การมีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีเศรษฐกิจพอเพียง มีสิ่งแวดล้อมดี ไม่มีอุบัติเหตุ เป็นต้น

2) สุขภาวะทางจิต หมายถึง จิตใจที่เป็นสุข ผ่อนคลาย ไม่เครียด คล่องแคล่ว มีความเมตตา กรุณา มีสติ มีสมาธิ เป็นต้น

3) สุขภาวะทางสังคม หมายถึง การอยู่ร่วมกันด้วยดี ในครอบครัว ในชุมชน ในที่ทำงาน ในสังคม ในโลก ซึ่งรวมถึงการมีบริการทางสังคมที่ดี และมีสันติภาพ เป็นต้น

4) สุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) หมายถึง ความสุขอันประเสริฐที่เกิดจากมีจิตใจสูง เข้าถึงความจริงทั้งหมด ลดละความเห็นแก่ตัว มุ่งเข้าถึงสิ่งสูงสุด ซึ่งหมายถึงพระนิพพาน หรือพระผู้เป็นเจ้าของความดีสูงสุด สุดแล้วแต่ความเชื่อที่แตกต่างกันของแต่ละคน สุขภาวะทางจิตวิญญาณจึงหมายถึงมิติทางคุณค่าที่สูงสุดเหนือไปจากโลกหรือภาพภูมิทางวัตถุ การมีศรัทธาและมีการเข้าถึงคุณค่าที่สูงส่ง ทำให้เกิดความสุขอันประณีตลึกซึ้ง

ความหมายของสุขภาวะทั้ง 4 ด้าน สุขภาวะทางกายและสุขภาวะทางจิตเป็นสุขภาวะที่ทำความเข้าใจได้ง่าย เป็นการเปลี่ยนแปลงที่สังเกตเห็น ได้ตลอดเวลา สุขภาวะทางสังคมเป็นการแสดงออกรวมกันของสังคมซึ่งต้องทำความเข้าใจและยอมรับร่วมกันของทั้งสังคม และสุขภาวะทางปัญญา (จิตวิญญาณ) เป็นสุขภาวะที่ทำความเข้าใจได้ยากและเป็นขั้นสูงสุดของสุขภาพองค์รวม ก่อนหน้านี้ในปี ค.ศ. 1986 การประชุมนานาชาติที่กรุงออตตาวาเมืองหลวงของแคนาดาในเรื่องคุณภาพชีวิต (Quality of life) นั้นได้ให้ความสำคัญในเรื่องการส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion) เป็นครั้งแรกซึ่งเกิดขึ้นโดยได้ถูกบันทึกไว้ว่า “ความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจและสังคม บัณฑิตบุคคลหรือลักษณะเฉพาะของกลุ่มและความปรารถนาที่เกิดขึ้นจริง ความต้องการการเปลี่ยนแปลง หรือการจัดการกับสภาพแวดล้อม” ในอนาคตไม่มีจุดสิ้นสุดแต่สามารถประยุกต์แนวคิดได้ในแต่ละบุคคล กลุ่ม ชุมชนหรือประชาชนสำหรับหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพนี้เป็นแนวคิดที่เน้นการปฏิบัติใหม่ขึ้นมาทั้งหมด โดยยึดเป็นหลักการพื้นฐานสำคัญของการทำงานด้านส่งเสริมสุขภาพ โดยกฎบัตร

ออตตาวา (Ottawa Charter) และสิ่งที่เพิ่มเข้ามาใน โครงสร้างของคุณภาพชีวิตมี 5 ประเด็น ที่ผ่านมา คือระดับทักษะของแต่ละคนผ่านการกระทำทางชุมชนและการให้บริการสาธารณสุข ครอบคลุมถึง สภาพแวดล้อม นโยบาย และเกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ ในที่นี้การส่งเสริมสุขภาพ แสดงให้เห็นถึง ส่วนประกอบสองอย่าง ได้แก่ สิ่งสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพเป็นการสร้างสุขภาพโดยทั่วๆ ไป สภาพทั่วไปของสิ่งแวดล้อม ซึ่งการดำเนินการทางสังคมและทางด้านวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนด พฤติกรรมของสุขภาพ จะนำไปสู่การพิจารณา การวางแผนออกแบบ โครงสร้างสภาพแวดล้อมใหม่ และการแลกเปลี่ยนเหตุผลของแต่ละคน ซึ่งผลที่ตามมาที่คาดหวังในการส่งเสริมสุขภาพกับผล สะท้อนที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภายใต้ประเด็นหลักนี้ จึงสัมพันธ์กับคำว่า “สุขภาพที่แท้จริงเป็น เรื่องของคุณภาพชีวิต”

ดังนั้น ผลทางบวกที่คาดว่าจะเกิดคือ สุขภาพที่มีลักษณะเฉพาะอันอยู่ภายใต้คุณภาพ ชีวิต และมีความสำคัญต่อผลที่ตามมาในทางที่เป็นบวกกับการมีชีวิตที่ดีขึ้นนั่นคือ ความเข้มแข็งที่ แท้จริงของแนวคิดนี้ สิ่งหนึ่งที่ช่วยอธิบายและกำหนดตำแหน่ง บทบาทหน้าที่ในการส่งเสริมสุขภาพ ให้ดีขึ้น นั่นคือการทำความเข้าใจการส่งเสริมสุขภาพ อันที่จริงจุดร่วมที่สำคัญของปัจจัยและเงื่อนไขที่ เหมาะสมน่าจะอยู่ที่ปัจจัยทางการเมืองและอำนาจของระบบการตลาด ซึ่งเป็นประเด็นที่มีผลกระทบ มากที่สุดกับเรื่องสุขภาพ หากพิจารณาพัฒนาการของการส่งเสริมสุขภาพ ที่มุ่งเน้นการทำให้ สิ่งแวดล้อมดีขึ้น ประกอบกับปัจจัยลักษณะทางชีวภาพและลักษณะทางจิตวิทยาของแต่ละคนใน ระยะเวลายาว รวมถึงเงื่อนไขที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมสุขภาพ เช่น การควบคุม โอกาสที่อาจเกิดขึ้น ทรัพยากร ระบบให้ความช่วยเหลือ ทักษะ การเมือง การเปลี่ยนแปลงทางสภาพแวดล้อม จะทำให้เรา เชื่อได้ว่า ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันที่เกิดขึ้นนี้จะสามารถพัฒนาให้ประสบผลสำเร็จในผลที่ได้ คาดหวังไว้ ปัจจุบันแม้จะมีการพัฒนากรอบความคิดใหม่ๆ ที่เชื่อมของความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพ ชีวิตและการส่งเสริมสุขภาพ มีการรณรงค์ชักชวนให้มีการส่งเสริมสุขภาพด้วยงบประมาณจำนวน มากทั้งจากรัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ จึงมองว่าการส่งเสริมสุขภาพก็เป็นส่วนย่อยส่วน หนึ่งของคุณภาพชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตจะมีผลทางด้านบวกต่อความเป็นอยู่ของประชากร ประกอบกับการส่งเสริมสุขภาพก็จะเป็นปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมอย่างยั่งยืน

แต่อย่างไรก็ตาม การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นสามารถทำได้โดยกำหนดความเข้าใจที่ ชัดเจนทั้งบุคคลและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิภาน ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น ไม่อาจหาตัวแบบที่เป็นสูตรสำเร็จได้ ดังจะเห็นได้ว่าข้อมูล หรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับสุขภาพ/สุขภาวะ ณ ปัจจุบัน มีความหลากหลายขึ้นองค์ความรู้เพื่อการ พัฒนาสุขภาพและระบบสุขภาพไม่ใช่เรื่องของระบบการแพทย์ เรื่องชีวภาพ ภายภาคเพียงอย่างเดียว

แต่การสร้างความตระหนักสุขภาพเป็นเรื่องของสังคม ดังนั้นข้อมูลหรือชุดความรู้ที่ต้องการเสริมความสามารถในการดูแลตนเองและคุ้มครองสุขภาพ เพื่อการตัดสินใจและเปิดทางเลือกในการดำเนินการดูแลตนเองของผู้คนในสังคมจึงเป็นทิศทางที่เกิดขึ้นในระยะหลัง ที่จริงคุณภาพชีวิต (Quality of life) และการส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion) เป็นแนวความคิดที่ต่างก็พิจารณาถึงเรื่องเป้าหมายในเรื่องสุขภาพเป็นสำคัญแต่ทั้งสองแนวคิดอยู่บนพื้นฐานคติทางการเมืองที่ต่างกัน ฝ่ายหนึ่งอยู่กับเสรีนิยมและความเป็นปัจเจก ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งอยู่กับฝ่ายก้าวหน้าเน้นชุมชน การส่งเสริมสุขภาพองค์การอนามัยโลก ที่มองแนวคิดของสุขภาพเป็นการกล่าวถึงในเชิงลึกด้านจิตวิญญาณ และในขณะที่การส่งเสริมสุขภาพนั้นให้ความสำคัญที่แตกต่างกันออกไปอย่างชัดเจนเรื่องของการสร้างเสริมอำนาจให้กับชุมชน โดยเห็นความสำคัญของสุขภาพขึ้นอยู่กับภาวะทางสังคม การเมือง นั้นเอง

วิริยะ สว่างโชติ (2552) กล่าวว่า ปัจจุบันแม้จะมีการพัฒนากรอบความคิดใหม่ๆ ที่เชื่อมของความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตและการส่งเสริมสุขภาพ มีการรณรงค์ชักชวนให้มีการส่งเสริมสุขภาพด้วยงบประมาณจำนวนมากทั้งจากรัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ จึงมองว่าการส่งเสริมสุขภาพก็เป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิต การพัฒนาคุณภาพชีวิตจะมีผลทางด้านบวกต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชากร ประกอบกับการส่งเสริมสุขภาพก็จะเป็นปัจจัยทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อสังคมอย่างยั่งยืน แต่อย่างไรก็ตาม การสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นสามารถทำได้โดยการกำหนดความเข้าใจที่ชัดเจนทั้งบุคคลและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการเตรียมความพร้อมเพื่อให้เกิดความเข้าใจในปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมเหล่านั้น ไม่อาจหาตัวแบบที่เป็นสูตรสำเร็จได้ ดังจะเห็นได้ว่าข้อมูลหรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ/สุขภาพะ ณ ปัจจุบัน มีความหลากหลายขึ้นองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาสุขภาพ และระบบสุขภาพไม่ใช่เรื่องของระบบการแพทย์เรื่องสุขภาพ ภายภาคเพียงอย่างเดียว แต่การสร้างความตระหนักสุขภาพเป็นเรื่องของสังคม ดังนั้น ข้อมูลหรือชุดความรู้ที่ต้องการส่งเสริมความสามารถในการดูแลตนเองและคุ้มครองสุขภาพ เพื่อการตัดสินใจและเปิดทางเลือกในการดำเนินการดูแลตนเองของผู้คนในสังคมจึงเป็นทิศทางที่เกิดขึ้นในระยะหลัง

อย่างไรก็ดี คุณภาพชีวิต (Quality of life) และการส่งเสริมสุขภาพ (Health promotion) เป็นแนวความคิดที่ต่างก็พิจารณาถึงเรื่องเป้าหมายในเรื่องสุขภาพเป็นสำคัญ แต่ทั้งสองแนวคิดอยู่บนฐานคติที่ต่างกัน ฝ่ายหนึ่งอยู่กับเสรีนิยมและความเป็นปัจเจก ส่วนอีกฝ่ายหนึ่งอยู่กับฝ่ายก้าวหน้าเน้นชุมชน การส่งเสริมสุขภาพขององค์การอนามัยโลก ที่มองแนวคิดของสุขภาพเป็นการกล่าวถึงในเชิงลึก ด้านจิตวิญญาณ และในขณะที่การส่งเสริมสุขภาพนั้นให้ความสำคัญที่แตกต่างกันออกไปอย่างชัดเจน เรื่องของการสร้างเสริมอำนาจให้กับชุมชน โดยเห็นความสำคัญของสุขภาพ ขึ้นอยู่กับภาวะทางสังคม การเมือง จากที่กล่าวมาจะเห็นว่าแนวคิดคุณภาพชีวิตและการสร้างเสริมสุขภาพ

ได้สร้างภาพความคิดที่มีความแตกต่าง มีคำกล่าวที่ตามมาที่ว่า “ชีวิตที่ดีเป็นอย่างไร” ใครเป็นคนกำหนด การเริ่มปฏิบัติด้านสุขภาพควรเริ่มสำหรับปัจเจกบุคคลหรือกลุ่มประชาชน การที่ประชาชนกลุ่มต่างๆ จะนิยามคุณภาพชีวิตหมายถึงว่า “ระดับความพึงพอใจของแต่ละคนซึ่งมีความสำคัญในชีวิตของปัจเจกบุคคล” จะไม่ใช่เรื่องง่ายเท่าไร ท่ามกลางการรณรงค์เรื่องคุณภาพชีวิตที่มุ่งเป้าหมายไปที่การปฏิบัติของแต่ละบุคคล คงยังเป็นข้อกังขาและสับสนในเชิงความคิดแต่การสร้างเสริมสุขภาพที่เน้นวิธีปฏิบัติของงานด้านการสร้างเสริมอำนาจชุมชน ก็คงห่างไกลกับการเปิดพื้นที่ใหม่ทางการเมืองเรื่องสุขภาพอยู่เช่นกัน

“การส่งเสริมสุขภาพเป็นส่วนย่อยส่วนหนึ่งของคุณภาพชีวิต โดยมีเป้าหมายในเรื่องสุขภาพเป็นสำคัญ แต่ทั้งสองแนวคิดอยู่บนฐานคติที่ต่างกันทั้งในเรื่องของปัจเจกบุคคล และชุมชน แต่สามารถนำมาบูรณาการกันได้ โดยเริ่มต้นจากปัจเจกบุคคลก่อนและอาศัยกลุ่มประชาชน หรือชุมชนช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้การปฏิบัติด้านสุขภาพส่วนบุคคลเกิดประสิทธิภาพอันจะนำไปสู่คุณภาพชีวิตที่ดีนั่นเอง” (รัตนภรณ์ สมบูรณ์, 2556, น. 34)

2.3.4 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็ก

คุณภาพชีวิตประกอบด้วย เนื้อหาที่มีขอบเขตกว้างขวาง ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเด็กที่ได้จากแนวคิดของนักวิชาการและผลงานวิจัยดังต่อไปนี้

2.3.4.1 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ WHO

WHO(1995) องค์การอนามัยโลกได้นำเสนอเครื่องชี้วัดคุณภาพชีวิตชุดย่อ (WHOQOL-BRIEF) สำหรับประเมินตนเองในคนที่มีอายุ 15-16 ปี ไม่จำกัดเพศ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านความเป็นอิสระ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านจิตวิญญาณ ซึ่งต่อมาในปี 1996 ได้มีการจัดองค์ประกอบใหม่โดยรวมองค์ประกอบบางด้านเข้าด้วยกันเหลือเพียง 4 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านร่างกาย (Physical Domain) ด้านจิตใจ (Psychological Domain) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม (Social Relationships) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

2.3.4.2 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ Witmer & Sweeney

Witmer & Sweeney (1998) กล่าวถึงคุณภาพชีวิตเด็กไว้ว่าคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อนเพราะคุณภาพชีวิตเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจอันเกิดมาจากการได้รับสนองต่อความต้องการทางจิตใจและสังคมโดยกล่าวถึงองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของเด็กไว้สอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย (Physical) ด้านจิตใจ (Psychological) ด้านสังคม (Social) ด้านการเรียนรู้ (Learning) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

2.3.4.3 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ Pollard & Davidson

Pollard & Davidson (2001) ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเด็กว่าเกี่ยวข้องกับมิติของการมีชีวิตหรือความเป็นอยู่ที่ดี ภายใต้องค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตวิญญาณ (Spiritual) ด้านสังคม (Social) ด้านความรู้ (Cognitive) ด้านอารมณ์ (Emotional) และด้านร่างกาย (Physical)

2.3.4.4 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ Masters

Masters (2004) ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตนักเรียน (Student well-being) ไว้ว่าเป็นคำที่มีลักษณะเป็นนามธรรมค่อนข้างสูง โดยจะครอบคลุมในด้านสุขภาพส่วนบุคคล ทั้งด้านร่างกาย (Physical) จิตใจ (Mental) อารมณ์ (Emotional) สังคม (Social) และจิตวิญญาณ (Spiritual)

2.3.4.5 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ McGregor

McGregor (2006) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตของเด็กมักจะมองถึงชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีภายใต้สภาวะแวดล้อมต่างๆ โดยมีมิติของคุณภาพชีวิต (Domains of wellbeing) 5 ด้าน ได้แก่ ด้านร่างกาย (Physical) ด้านสังคม (Social) ด้านจิตใจ (Psychological) ด้านจิตวิญญาณ (Spiritual) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental)

2.3.4.6 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ Boyden & Cooper

Boyden & Cooper (2006) ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตไว้ว่าเป็นการรับรู้ของบุคคลภายในบริบทของวัฒนธรรม ระบบคุณค่าต่างๆ ของเขา อันสัมพันธ์กับเป้าหมายของชีวิต ความคาดหวัง มาตรฐานและสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอยู่ และรวมถึงแนวคิดที่มีขอบเขตกว้างขวางอันเป็นผลซับซ้อนจากสุขภาพทางกายของบุคคล สภาพจิตใจ ระดับความเป็นอิสระ ความสัมพันธ์ทางสังคม และความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมในชีวิตของบุคคลเป็นสำคัญ โดยประกอบด้วย ด้านจิตวิญญาณ (Spiritual) ด้านคุณภาพการศึกษา (Quality Education) ด้านร่างกาย/อารมณ์ (Physical/Mental) ด้านสังคม (Social) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) และด้านความปลอดภัย (Safe/Nurturing)

2.3.4.7 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ UNICEF

The United Nations Children's Fund: UNICEF (2007) กองทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตที่ดีของเด็กว่าเป็นเรื่องของการรับรู้ถึงความเป็นอยู่ที่ดีของตนเอง ความพึงพอใจในสภาพที่เป็นอยู่ทั้งในด้านวัตถุ (Material well-being) จิตใจ (Subjective well-being) พฤติกรรมและความเสี่ยง (Behaviors and risks) สุขภาพและความปลอดภัย (Health and safety) ความสัมพันธ์ในครอบครัวและเพื่อนฝูง (Family and peer relationships) และการศึกษา (Educational well-being)

2.3.4.8 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ Bradshaw

Bradshaw, Hoelscher, & Richardson (2007) ให้ทัศนะว่าคุณภาพชีวิตเด็กเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้อกับความสมบูรณ์ของชีวิตของแต่ละบุคคลภายใต้มิติคุณภาพชีวิตเด็ก (Child well-being dimensions) มีองค์ประกอบที่สำคัญ 6 มิติ ได้แก่ ด้านวัตถุ (Material well-being) ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม (Housing and the environment) ด้านการศึกษา (Education) ด้านสุขภาพ (Health) ด้านพฤติกรรมเสี่ยง (Risk behaviors) และด้านคุณภาพความเป็นอยู่ในโรงเรียน (Quality of school life)

2.3.4.9 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ Awartani et al.

Awartani et al. (2008) ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของเด็กไว้ว่าเป็นความรู้สึกถึงความพึงพอใจในชีวิตของบุคคลโดยรวมในทุกๆ ด้านอาจประเมินได้โดยการรับรู้ในจิตใจของแต่ละบุคคลว่าตนเองมีชีวิตอยู่ได้โดยไม่มีสิ่งคุกคามและได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานของความเป็นมนุษย์อย่างเพียงพอ ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา (Intellectual) ด้านทักษะอาชีพ (Occupational) ด้านอารมณ์ (Emotional) ด้านจิตวิญญาณ (Spiritual) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ด้านร่างกาย (Physical) และด้านสังคม (Social)

2.3.4.10 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ OECD

OECD (2008) กล่าวว่า คุณภาพชีวิตของเด็กจะเกี่ยวข้อกับระดับความพึงพอใจในชีวิตและความรู้สึกเป็นสุขหรือความผาสุกในชีวิตที่บุคคลรับรู้ความหมาย และประเมินได้ด้วยตนเอง ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ในชีวิตของบุคคลนั้น มีองค์ประกอบสำคัญ 5 มิติ ได้แก่ ด้านวัตถุ (Material) ด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อม (Housing & environment) ด้านการศึกษา (Educational) ด้านสุขภาพ/ความปลอดภัย (Health & safety) ด้านพฤติกรรมเสี่ยง (Risk behaviors) และด้านคุณภาพความเป็นอยู่ในโรงเรียน (Quality of school life)

2.3.4.11 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะคติของ Camfield et al.

Camfield et al. (2009) ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตเด็กว่ามีความหมายเช่นเดียวกับความสุข (happiness) เป็นแนวคิดของความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กอาจรวมถึงความสมดุลพอดีของชีวิต ได้อธิบายมิติคุณภาพชีวิตเด็ก (Child well-being) ไว้ 7 มิติ ประกอบด้วย ด้านสติปัญญา (Intellectual) ด้านทักษะอาชีพ (Occupational) ด้านอารมณ์ (Emotional) ด้านจิตวิญญาณ (Spiritual) ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental) ด้านร่างกาย (Physical) และด้านสังคม (social)

2.3.4.12 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตตามทัศนะของ Lippman & White

Lippman (2009) ได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับมิติของคุณภาพชีวิตเด็กเป็น

ระดับความเป็นอยู่ที่ดีของเด็กทั้งทางด้านสังคม และระดับความพึงพอใจในความต้องการส่วนหนึ่งของมนุษย์ ได้แก่ ด้านการศึกษา/การเรียนรู้ (Education/Learning) ด้านจิตใจ (Psychological) ด้านสังคม (Social) ด้านร่างกาย (Physical) และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน (Environment)

2.3.4.13 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะ Dubois

Dubois (2009) ได้กล่าวถึงมิติคุณภาพชีวิตเด็ก หรือ Child well-being ว่าการเป็นอยู่ที่ดีของคน และสิ่งแวดล้อมตามสภาพทั่วไปมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจิตใจ (Mental) ด้านอารมณ์ (Emotional) ด้านร่างกาย (Physical) ด้านสังคม (Social) และด้านสิ่งแวดล้อม (Environment)

2.3.4.14 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ Prettapapop

Prettapapop (2009) ได้ศึกษาอิทธิพลของพฤติกรรมบริโภคนิยมมีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจกับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาอายุ 13-18 ปี จำแนกคุณภาพชีวิตไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านการเรียนรู้ 3) ด้านจิตใจ 4) ด้านสังคม และ 5) ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

2.3.4.15 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ Wallman

Wallman (2012) ได้นำเสนอองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของเด็กไว้ใน America's Children in Brief: Key National Indicators of Well-Being 2012 ประกอบด้วย ด้านครอบครัวและสิ่งแวดล้อมทางสังคม (Family & social environment) ด้านเศรษฐกิจ (Economic) ด้านการดูแลสุขภาพ (Health care) ด้านร่างกาย (Physical) ด้านพฤติกรรม (Behavior) ด้านการศึกษา (Education) และด้านสุขภาพ (Health)

2.3.4.16 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ The Children's Society

The Children's Society (2012) ได้เขียนเสนอในรายงาน The Good Childhood Report 2012 ไว้ 11 ด้าน คือ ด้านครอบครัว (Family) ด้านที่อยู่อาศัย (Home) ด้านการเงินและทรัพย์สิน (Money and possessions) ด้านเพื่อนฝูง (Friends and peers) ด้านโรงเรียน (School) ด้านสุขภาพ (Health) ด้านภาพลักษณ์ (Appearance) ด้านการใช้เวลา (Time use) ด้านทางเลือกและความเป็นอิสระ (Choice and autonomy) ด้านอนาคต (The future) และด้านสภาพท้องถิ่น (Local area)

2.3.4.17 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ Save the Children

Save the Children (2012) กล่าวถึง คุณภาพชีวิตเด็กว่าเกี่ยวข้องกับความเป็นอยู่ที่ดีที่เด็กได้รับการพัฒนาครอบคลุมทั้งในด้านการศึกษา (Education) ด้านสุขภาพ (Health) และด้านความต้องการพื้นฐาน (Basic needs)

2.3.4.18 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาค

จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาค (2540) ได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้สรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนว่าประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านวิชาการ 3) ด้านจิตใจ 4) ด้านสังคม และ 5) ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

2.3.4.19 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ เบญจวรรณ หอมหวาน

เบญจวรรณ หอมหวาน (2546) ได้เสนอองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตของนักเรียนไว้ 9 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการเรียน 2) ด้านความพอใจในโรงเรียน 3) ด้านจิตใจ 4) ด้านความเครียด 5) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 6) ด้านความรู้สึกต่อตนเอง 7) ด้านบูรณาการทางสังคม 8) ด้านนันทนาการ และ 9) ด้านสุขภาพ

2.3.4.20 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ นันทรัตน์ เกื้อหนูน

นันทรัตน์ เกื้อหนูน (2553) ได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนว่าประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านจิตใจ 4) ด้านสังคม 5) ด้านอารมณ์ และ 6) ด้านสิ่งแวดล้อม

2.3.4.21 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ สุพรรณนิการ์ มาศยคง

สุพรรณนิการ์ มาศยคง (2554) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร แบ่งคุณภาพชีวิตของนักเรียนเป็น 6 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ 3) ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน 4) ด้านวิชาการ 5) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครู และ 6) ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียน

2.3.4.22 องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็กตามทัศนะของ รัตนาภรณ์ สมบูรณ์

รัตนาภรณ์ สมบูรณ์ (2556) สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทำให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตนักเรียนในโรงเรียนว่าประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านร่างกาย 2) ด้านการศึกษา 3) ด้านจิตใจ 4) ด้านสังคม 5) ด้านอารมณ์ และ 6) ด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน

จากองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตเด็กดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาสังเคราะห์เพื่อ
กำหนดเป็นกรอบแนวคิดองค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็ก ดังนี้

ตารางที่ 2.1 การสังเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตเด็ก

ที่	องค์ประกอบ	WHO 1996	Witmer & Sweeney 1998	Pollard & Davidson 2001	Masters 2004	McGregor 2006	Boyden & Cooper 2006	UNICEF 2007	Bardshaw, Hoelscher & Richardson 2007	Awartani et al. 2008	OECD 2008	Camfield et al. 2009	Lippman 2009	Dubois 2009	Prettapop 2009	Wallman 2012	The Children's Society 2012	Save the Children 2012	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540	เมธวาทิน หอมหวาน 2546	นันทรัตน์ เกื้อหนุน 2553	สุพรรณิการ มาตยง 2554	รัตนาภรณ์ สมบูรณ์ 2256	ความถี่
1	ด้านร่างกาย /สุขภาพ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	22
2	สัมพันธภาพทางสังคม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15
3	ด้านสิ่งแวดล้อม			✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	15
4	ด้านการเรียนรู้ / การศึกษา				✓		✓	✓	✓		✓		✓		✓	✓		✓	✓	✓			✓	13
5	ด้านจิตใจ			✓	✓			✓					✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	11
6	ด้านอารมณ์			✓	✓	✓	✓			✓		✓		✓					✓		✓		✓	10
7	ด้านจิตวิญญาณ			✓	✓	✓	✓			✓		✓												6
8	ด้านพฤติกรรม							✓	✓		✓					✓								4
9	ด้านวัตถุ							✓	✓		✓													3
10	ด้านความรู้			✓	✓	✓																		3
11	ด้านคุณภาพความเป็น อยู่ในโรงเรียน								✓		✓						✓							3
12	ด้านเศรษฐกิจ						✓									✓								2

ที่	องค์ประกอบ	WHO 1996	Witmer & Sweeney 1998	Pollard & Davidson 2001	Masters 2004	McGregor 2006	Boyden & Cooper 2006	UNICEF 2007	Bardshaw, Hoelscher & Richardson 2007	Awartani et al. 2008	OECD 2008	Camfield et al. 2009	Lippman 2009	Dubois 2009	Pretapapop 2009	Wallman 2012	The Children's Society 2012	Save the Children 2012	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2540	เบญจวรรณ หอมหวาน 2546	นนทรัตน์ เกื้อหนูน 2553	สุพรรณิการ์ มาศขง 2554	รัตนาภรณ์ สมบุรณ์ 2556	ความถี่	
13	ด้านครอบครัว							✓									✓							2	
14	ด้านทักษะอาชีพ									✓		✓													2
15	ด้านสติปัญญา									✓		✓													2
16	ด้านความปลอดภัย						✓																		1
17	ด้านการเงิน และทรัพย์สิน																✓								1
18	ด้านการเงิน และทรัพย์สิน																✓								1
19	ด้านภาพลักษณ์																✓								1
20	ด้านการใช้เวลา																✓								1
21	ด้านทางเลือกเป็นอิสระ																✓								1
22	ด้านอนาคต																✓								1
23	ด้านความต้องการพื้นฐาน																	✓							1
24	ด้านความพอใจในโรงเรียน																			✓					1
25	ด้านสภาพท้องถิ่น																			✓					1
26	ด้านความเครียด																			✓					1
27	ด้านนันทนาการ																			✓					1

จากตารางที่ 2.1 จะเห็นว่าองค์ประกอบคุณภาพชีวิตของเด็กตามแนวคิดเชิงทฤษฎี (Theoretical framework) ที่ได้จากการสังเคราะห์มี 27 องค์ประกอบ แต่ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เกณฑ์พิจารณาองค์ประกอบที่มีความดีสูง (มีความดีตั้งแต่ 11 ขึ้นไป) โดยผู้วิจัยเลือกองค์ประกอบด้านจิตใจ ด้านสัมพันธ์ทางสังคม และด้านการเรียนรู้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านจิตใจ (Psychological Domain)

คุณภาพชีวิตเด็กด้านจิตใจเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกละและสภาพจิตใจรวมถึงพฤติกรรมและความรู้สึกของเด็กต่อบริการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อเป็นการพัฒนาด้านจิตใจ ซึ่งมีนักการศึกษาให้แนวคิดไว้ดังนี้

Ferrans & Power (1992) ได้กล่าวว่าคุณภาพชีวิตเด็กด้านจิตใจเป็นภาพการรับรู้ การตอบสนองทางอารมณ์หรือจิตวิญญาณต่อสิ่งต่างๆ ในชีวิต ซึ่งเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในตนเอง ความสุขทั่วไป การประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย ความสงบในใจ รูปร่างหน้าตาของตนเอง ตลอดจนความศรัทธาในศาสนาที่ตนเองนับถือ

Prettapapop (2009) ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของพฤติกรรมบริโภคนิยมมีผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตกรุงเทพมหานคร โดยศึกษาองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านจิตใจของนักเรียนว่าประกอบด้วย การมีความสุขจากการได้มาของสิ่งของที่ต้องการ การมีชีวิตที่เต็มไปด้วยสิ่งของอำนวยความสะดวก และทัศนคติที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จในชีวิต

WHO (1996) ได้สรุปว่าคุณภาพชีวิตด้านจิตใจเป็นการรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาพภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Witmer & Sweeney (1998) ; Lippman (2009) และ White (2009) สรุปองค์ประกอบคุณภาพชีวิตด้านจิตใจนั้นจะเกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง ภาพลักษณ์ของตนเอง ความภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจในตนเอง ความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน และความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล ความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต

สุวัฒน์ มหัตนิรันดร์กุล และคณะ(2540) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOLBRIEF-THAI ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived objective) และอัตวิสัย (Self-report subjective) จะประกอบด้วยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน โดยอธิบายตัวบ่งชี้ด้านจิตใจไว้ว่าเป็นการรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง การรับรู้ถึงความภาคภูมิใจในตนเอง การรับรู้ถึงความมั่นใจในตนเอง การรับรู้ถึงความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตน การรับรู้ถึงความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล การรับรู้เกี่ยวกับความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค เป็นต้น

รจนา คงคาดี(2550) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี ได้นิยามองค์ประกอบด้านจิตใจ คือ การที่นักเรียนรับรู้ภาพลักษณ์ของตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง สามารถเรียนรู้และตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้ การได้รับความเอาใจใส่จากพ่อแม่ และสามารถปรึกษาปัญหาต่างๆ กับพ่อแม่ และกำหนดตัวบ่งชี้ในการวัดได้ดังนี้คือ การมีความมั่นใจใจตนเอง สามารถเรียนรู้หรือตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้เป็นอย่างดี การได้ทำบุญและศึกษาธรรมหรืออ่านหนังสือธรรมเป็นประจำ การมีโอกาสได้พักผ่อนคลายเครียด เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นดนตรีหรือเล่นกีฬา การรู้จักวิธีระบายอารมณ์หรือคลายเครียด การได้รับกำลังใจจากครอบครัว และการมีความสุขในชีวิตประจำวัน

ธนกร ช่างน้อย(2552) ได้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพและการบริการอนามัยโรงเรียนกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้สรุปนิยามองค์ประกอบด้านจิตใจว่าหมายถึง การรับรู้สภาพทางด้านจิตใจของตนเอง เช่น การรู้สึกเหงาเมื่ออยู่บ้านหรือที่พัก การพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง การมีจิตใจร่าเริงแจ่มใสเบิกบานอยู่เสมอ และการรู้สึกท้อแท้เบื่อหน่าย เป็นต้น

สายฝน เหมสุทธิ(2553) ได้ศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่ส่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้นิยามองค์ประกอบด้านจิตใจว่าเป็นการรับรู้สภาพทางจิตใจของตนเอง เช่น การรับรู้ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง การรับรู้ถึงความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง เป็นต้น

สุพรรณิการ์ มาศยคง (2554) ได้ศึกษาคุณภาพชีวิตใน โรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ได้ศึกษามองค์ประกอบด้านอารมณ์และจิตใจว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงถึงความรู้สึกและสภาพจิตใจของนักเรียน และหมายถึง พฤติกรรมและความรู้สึกของนักเรียนต่อบริการต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาด้านจิตใจของนักเรียน เช่น การฝึกนั่งสมาธิ การเข้าค่ายปฏิบัติธรรม ประกอบด้วย การมีอารมณ์มั่นคงไม่หงุดหงิดง่าย การร่วมกิจกรรมทางศาสนา การเข้าร่วมกิจกรรมฝึกสมาธิ และการเข้าค่ายปฏิบัติธรรม

รัตนภรณ์ สมบูรณ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัย ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ได้นิยามว่า คุณภาพชีวิตด้านจิตใจ (Psychological domain) คือ สภาพทางจิตใจของตนเองที่วัดได้จากตัวบ่งชี้ เช่น ความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อตนเอง ภาพลักษณ์ของตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจในตนเอง ความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ของตนความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล ความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่นๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค

สรุปได้ว่า ด้านจิตใจ (Psychological domain) หมายถึงสภาพทางจิตใจของตนเอง ที่บุคคลมีต่อตนเอง เช่นความรู้สึกทางบวกที่บุคคลมีต่อ ภาพลักษณ์ของตนเอง ความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเอง ความมั่นใจในตนเอง ความคิด ความจำ สมาธิ การตัดสินใจ และความสามารถในการเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของตน ความสามารถในการจัดการกับความเศร้า หรือกังวล ความเชื่อต่าง ๆ ของตน เช่น การรับรู้ถึงความเชื่อด้านวิญญาณ ศาสนา การให้ความหมายของชีวิต และความเชื่ออื่น ๆ ที่มีผลในทางที่ดีต่อการดำเนินชีวิต มีผลต่อการเอาชนะอุปสรรค

2. ด้านสัมพันธภาพทางสังคม (Social Relationships Domain)

พฤติกรรมทางสังคมถือเป็นกุญแจสำคัญสำหรับสุขภาวะที่ดี และมีผลต่อศักยภาพในด้านวิชาการของนักเรียน เมื่อนักเรียนเรียนรู้ทักษะต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทักษะในการอยู่ในสังคม ทักษะในการเรียนรู้เข้าถึงอารมณ์ความรู้สึกต่างๆและทักษะในการรักษาความสัมพันธ์เชิงบวก เหล่านี้ช่วยพัฒนาสุขภาวะของนักเรียน (Awartani, Whitman & Gordon, 2008) ซึ่งได้มีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคมไว้สอดคล้องกัน ดังนี้

WHO (1996) ได้กำหนดวัดคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธภาพทางสังคม (Social relationships) ว่าเป็นการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจาก

บุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

Pollard & Davidson (2001) และ Witmer & Sweeney (1998) ได้ทำทศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตด้านสังคมประกอบด้วยความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก ความสัมพันธ์พี่น้อง ความสัมพันธ์แบบคู่ พฤติกรรมทางสังคมในเชิงบวก การเอาใจใส่และความเห็นอกเห็นใจ

Masters (2004) ; McGregor (2006) ; Boyden & Cooper (2006) และ Camfield et al. (2009) ได้ให้ทศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านสังคมของเด็กว่าประกอบด้วย การได้มีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรม ได้สร้างความสัมพันธ์กับคนที่อยู่รอบๆตัวเด็ก และการได้รับการช่วยเหลือจากสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่และลูก ความสัมพันธ์พี่น้อง ความสัมพันธ์แบบเพื่อน พฤติกรรมทางสังคมในเชิงบวก การเอาใจใส่และความเห็นอกเห็นใจกัน

Lippman (2009) และ White (2009) ได้สรุปคุณภาพชีวิตด้านสังคมไว้สอดคล้องกันว่าเป็นการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่น รวมถึงการได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย นอกจากนี้ยังเกี่ยวข้องกับการรับรู้ในเรื่องอารมณ์และความรู้สึกต่อผู้อื่น

สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ(2540) ได้พัฒนาเครื่องมือวัดคุณภาพชีวิต WHOQOL – BREF –THAI ประกอบด้วยข้อคำถาม 2 ชนิด คือ แบบภาวะวิสัย (Perceived objective) และอัตวิสัย (Self-report subjective) จะประกอบด้วยองค์ประกอบของคุณภาพชีวิต 4 ด้าน โดยอธิบายตัวบ่งชี้ ด้านความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relationships) ไว้ว่าเป็นการรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนเองกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ทางเพศ หรือการมีเพศสัมพันธ์

รจนา คงคาฉับ (2550) ได้ศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี ได้นิยามองค์ประกอบด้านสัมพันธภาพทางสังคม คือ การที่นักเรียนรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับการช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์ หรือการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งได้กำหนดตัวบ่งชี้ในการวัด ประกอบด้วย ความสามารถในการพูดคุยกับคนทุกเพศทุกวัยได้ การได้รับความช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อนเมื่อมีปัญหา การมีความสุขในการที่ได้ช่วยเหลือ

ผู้อื่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน การให้ความเคารพครูและผู้อาวุโส การรู้จักเกรงใจผู้อื่น และการคบหาสมาคมกับผู้อื่น

ธนกร ช่างน้อย (2552) ได้ศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพการบริการอนามัย โรงเรียนกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ได้สรุปนิยามองค์ประกอบด้านสังคมว่าหมายถึง การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น เช่น การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ การร่วมกิจกรรมต่างๆทางสังคม การมีที่ปรึกษาเมื่อมีหรือเผชิญกับปัญหา การทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ ตลอดจนการรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคมนวมทั้งการรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย

สายฝน เหมสุทธิ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร ได้นิยามองค์ประกอบด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคมว่า หมายถึง การรับรู้เรื่องความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย

รัตนารัตน์ สมบูรณ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัยข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ได้นิยามคุณภาพชีวิตด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม (Social relationships) ว่า คือสภาพความสัมพันธ์ภาพของตนกับบุคคลอื่น ที่วัดได้จากตัวบ่งชี้ เช่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคม รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์และความรู้สึกต่อผู้อื่น

สรุปได้ว่า ด้านสัมพันธ์ภาพทางสังคม (Social relationships) คือสภาพความสัมพันธ์ของตนกับบุคคลอื่น การรับรู้ถึงการที่ได้รับความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นในสังคม การรับรู้ว่าคุณได้เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือบุคคลอื่นในสังคมด้วย รวมทั้งการรับรู้ในเรื่องอารมณ์และความรู้สึกต่อผู้อื่น

3. ด้านการเรียนรู้ (Learning Domain)

การเรียนรู้ส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับครูและนักเรียน โดยเฉพาะครูซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียนมากที่สุด เป็นทั้งผู้สอน ผู้อบรม ปลูกฝังค่านิยมต่างๆ ให้กับเด็ก การส่งเสริมโอกาสในการแสดงออกทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร งานที่ได้รับมอบหมาย การสอนของครูอาจารย์ ผลการเรียนรู้ และความรู้ความสามารถในการเรียน ซึ่งมีผู้ให้ทัศนะเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านการเรียนรู้ไว้ดังนี้

Witmer & Sweeney (1998) กล่าวถึงคุณภาพชีวิตที่ดีด้านการเรียนรู้ไว้ว่า เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมสนับสนุนทางวิชาต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับความรู้และประสบการณ์ได้มากที่สุดภายใต้บรรยากาศที่น่าเรียนรู้ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของนักเรียน (Boyden & Cooper, 2006) ซึ่งสามารถทำได้โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องและตรงตามความต้องการของผู้เรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ (Bradshaw et al., 2007) และการให้ผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลางของการเรียนการสอน การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยความเป็นกันเอง การให้เกียรติซึ่งกันและกัน การส่งเสริมการเรียนรู้เป็นกลุ่ม การส่งเสริมความสามารถการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลจะมีผลความสุขในการเรียนรู้ของนักเรียน (UNICEF, 2007; OECD, 2008; Lippman, 2009) นอกจากนี้ Awartani et al. (2007) กล่าวถึงตัวบ่งชี้ทางด้านวิชาการว่า ส่วนใหญ่จะมีความเกี่ยวข้องกับครู ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด ซึ่งเป็นผู้สอน ผู้อบรม ปลูกฝังค่านิยมต่างๆ ให้กับเด็กที่จะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

Wallman (2012) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านการเรียนรู้ว่าเกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมด้านวิชาการ กระบวนการจัดการศึกษาให้กับเด็ก และรวมถึงความพร้อมในการเรียนรู้ของเด็ก เช่น การมีสมาธิในเวลาเรียนความสามารถในการจดจำ และการตามบทเรียนให้ทัน

จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต (2540) ได้กล่าวว่า คุณภาพชีวิตนักเรียนเป็นสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของนักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียนโดยเฉพาะในด้านวิชาการหรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จะต้องจัดให้สอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการของผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ก็จะช่วยสนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการพัฒนาการในด้านอื่นๆ ไปด้วย

เบญจวรรณ หอมหวาน (2546) และสุพรรณิการ์ มาศยศ (2554) ให้ทัศนะไว้สอดคล้องกันโดยได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตด้านการเรียนว่าประกอบด้วยโอกาสในการแสดงออกทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมความรู้ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร งานที่ได้รับมอบหมาย การสอนของครูอาจารย์ ผลการเรียนรู้ และความรู้ ความสามารถในการเรียน

รัตนภรณ์ สมบูรณ์ (2556) ได้ศึกษาวิจัย ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ได้นิยามคุณภาพชีวิตด้านการเรียนรู้ (Learning domain) ว่าหมายถึงสภาพความรู้สึทางอารมณ์ของเด็กในการแสดงออกทางวิชาการ ที่วัดได้จากตัวบ่งชี้ เช่น การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร งานที่ได้รับมอบหมายการสอนจากครูอาจารย์ ผลการเรียนรู้ ความรู้ความสามารถในการเรียน การมีสมาธิในเวลาเรียน ความสามารถในการจดจำ และการตามบทเรียนให้ทัน

สรุปได้ว่าด้านการเรียนรู้ (Learning domain) หมายถึง การแสดงออกทางวิชาการ การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความรู้ทั้งกิจกรรมในหลักสูตรและนอกหลักสูตร งานที่ได้รับมอบหมายการสอนของครูอาจารย์ ผลการเรียนรู้ ความสามารถในการเรียน การมีสมาธิในเวลาเรียน ความสามารถในการจัดจำ และการตามบทเรียนให้ทัน

2.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) มอบหมายให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) เป็นหน่วยงานบริหารราชการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่เกิดขึ้นจากการปฏิรูปการศึกษาครั้งสำคัญของกระทรวงศึกษาธิการ ด้วยการปรับโครงสร้างกระทรวงใหม่ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 มีหน้าที่หลักในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมีอำนาจตามมาตรา 38 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และมาตรา 37 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2546

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามมาตรา 32 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2546 ดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบ ติดตามการใช้จ่ายงบประมาณและประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา
3. ศึกษาวิเคราะห์ วิจัยและรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่างๆรวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
5. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

6. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดรูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา

7. ดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

8. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินงานของคณะอนุกรรมการ และคณะทำงานด้านการศึกษา

9. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในฐานะสำนักงานผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา

10. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจกรรมภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) (2559) ได้กำหนดนโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ พันธกิจ เป้าประสงค์ รายชื่อโรงเรียนรัฐบาลที่เปิดสอน และประวัติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ดังต่อไปนี้

1. ประวัติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) เป็นหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รับผิดชอบดูแลการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัด ซึ่งตั้งอยู่ที่ถนนปทุมสัมพันธ์ ตำบลบางปรอก อำเภอ เมือง รหส์ไปรษณีย์ 12000

2. นโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) กำหนดนโยบายขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดการศึกษาสนองนโยบายโรงเรียนมาตรฐานสากลมุ่งสู่มัธยมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการประกอบอาชีพการมีงานทำ ตามศักยภาพความพร้อมของโรงเรียนและผู้เรียน เพื่อเตรียมประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อาเซียน+3 และสังคมโลก 5 ภูมิภาคหลักของโลก คือทวีปเอเชียทวีปยุโรป ทวีปอเมริกา ทวีปออสเตรเลีย ทวีปแอฟริกาจุดสำคัญอยู่ที่มัธยมศึกษาตอนปลาย นักเรียนมีทางเลือกมากขึ้นเป็นมัธยมศึกษาเชิงปฏิบัติการ (Secondary Career Education) ผู้เรียนมีโอกาสเรียนต่อมหาวิทยาลัย สำหรับผู้เรียนที่ไม่เรียนต่อก็มีภาคปฏิบัติ (Career Preparation) ให้ทำงานได้จริงแบบครบวงจร มีการกำหนดสัดส่วนวิชาการและวิชาชีพที่เหมาะสม 5 กลุ่มอาชีพใหม่ คือ

1. เกษตรกรรม
2. อุตสาหกรรม

3. พาณิชยกรรม

4. ความคิดสร้างสรรค์

5. ด้านอำนวยการ

3. พันธกิจ

3.1 ส่งเสริม สนับสนุนและประสานความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม จัดการมัธยมศึกษาอย่างทั่วถึง รวมทั้งเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการให้โรงเรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียนอย่างมีคุณภาพ

3.2 พัฒนาระบบบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้ได้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.3 พัฒนาระบบบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา มุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ตามตัวชี้วัดคุณภาพความสำเร็จการจัดการมัธยมศึกษา

4. เป้าประสงค์

4.1 นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลักไม่น้อยกว่าร้อยละ 50 ภายในปี 2554 โดยภายในปี 2552 เพิ่มขึ้นจากเดิมร้อยละ 3

4.2 โรงเรียนทุกโรงเรียนได้รับการรับรองมาตรฐานการประเมินคุณภาพภายนอก และโรงเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ผ่านการประเมินมาตรฐานของ สมศ. ในระดับดีขึ้นไป

4.3 โรงเรียนมีหลักสูตรที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน มีการใช้แหล่งการเรียนรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากชุมชน สถาบันการศึกษา แหล่งวิชาการ สถานประกอบการ และภูมิปัญญาในท้องถิ่น ใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ และสามารถเชื่อมโยงให้สอดคล้องต่อการพัฒนาในพื้นที่กลุ่มจังหวัด

4.4 โรงเรียนทุกโรงเรียนมีครูที่สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีผลประเมินคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตรฐานที่ 10 อยู่ในระดับดี และดีมาก

4.5 โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนและเป็นไปตามเกณฑ์คุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตร

4.6 จำนวนโรงเรียนที่มีมาตรฐานคุณภาพได้รับการยอมรับจากสังคม และเป็นโรงเรียนที่มีการแข่งขันสูง เพิ่มมากขึ้น

4.7 โรงเรียนมีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ ครุภัณฑ์ อุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี การเรียนการสอน และการบรรจุนักเรียนต่อห้องไม่เกิน 40 คนต่อห้อง

4.8 โรงเรียนมีครูเพียงพอ อัตราส่วนครู : นักเรียน เป็นไปตามเกณฑ์ มีครูครบทุกกลุ่มสาระและเพียงพอตามแผนการจัดชั้นเรียน ของโรงเรียน

4.9 โรงเรียนมีอัตราส่วนนักเรียน : คอมพิวเตอร์ ต่ำกว่า 20 : 1 และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตทางการศึกษาเป็นเครื่องมือสำหรับเพิ่มประสิทธิภาพ กระบวนการจัดการเรียนรู้

5. รายชื่อสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ในอำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอลองหลวง อำเภอชัยบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอลำลูกกา และอำเภอสามโคก

1. โรงเรียนคณะราษฎรบำรุงปทุมธานี

2. โรงเรียนปทุมธานี "นันทมนิบำรุง"

3. โรงเรียนปทุมวิไล

4. โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี

อำเภอลาดหลุมแก้ว

5. โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัย ปทุมธานี

6. โรงเรียนบัวแก้วเกษร

7. โรงเรียนนรราชทินดามาศูวิทยา

8. โรงเรียนสุนทโรเมตตาประชาสรรค์

อำเภอลำลูกกา

9. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ปทุมธานี

10. โรงเรียนเทพศิรินทร์คลองสิบสาม ปทุมธานี

11. โรงเรียนนวมินทราชินูทิศ สวนกุหลาบวิทยาลัย ปทุมธานี

12. โรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร

อำเภอสามโคก

13. โรงเรียนชัยสิทธิ์वास "พัฒนีสายบำรุง"

14. โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาน้อมเกล้า ปทุมธานี

อำเภอชัยบุรี

15. โรงเรียนชัยบุรี

16. โรงเรียนชัยรัตน์

17. โรงเรียนสายปัญญารังสิต

อำเภอลองหลวง

18. โรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (มัธยมวัดหัตถสารเกษตร) ในพระราชูปถัมภ์
19. โรงเรียนธรรมศาสตร์คลองหลวงวิทยาคม
20. โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย รังสิต
อำเภอหนองเสือ
21. โรงเรียนหนองเสือวิทยาคม

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยภายในประเทศ

อินทิรา ฮวดเจริญ (2550) ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบระดับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ตามกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียนตามตำแหน่ง ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีอยู่ในระดับมาก ทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับระดับการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ การป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียนอยู่ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ การส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 2. การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีตามตำแหน่งการดำเนินงาน พบว่าโดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแตกต่างกันตามตำแหน่งการดำเนินงานที่ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. การเปรียบเทียบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรีตามขนาดโรงเรียนพบว่าโดยภาพรวมและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การป้องกันแก้ไขปัญหา และการส่งต่อนักเรียนไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการส่งเสริมนักเรียนแตกต่างกันตามขนาดโรงเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นนทรรัตน์ เกื้อหนูน (2553) ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในครั้งนี้ คือ ผู้บริหาร

สถานศึกษาจำนวน 28 คน และครูจำนวน 285 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 รวมจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 313 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1.การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอน อยู่ในระดับมาก 2.ระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3.การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน คือ การส่งเสริม การส่งเสริมนักเรียน การคัดกรอง และการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งมีสัมประสิทธิ์สหพันธ์พหุคูณ เท่ากับ 0.448

ยิ่งกมล นาคะเวช (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการปฏิบัติของสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2) ศึกษาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการปฏิบัติของสถานศึกษากับคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1.การปฏิบัติงานของสถานศึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหาและด้านการค้ำนักเรียนตามลำดับ 2.คุณภาพนักเรียนตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีมาตรฐานอยู่ในระดับมากได้ ด้านสุขภาพกาย สุขภาพจิตและสุขนิสัยที่ดี ทักษะในการหลีกเลี่ยง ป้องกันภัยไม่พึงประสงค์ เจตคติที่ดี และมีทักษะพื้นฐานในการประกอบอาชีพสุจริตตามลำดับ 3.ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามมาตรฐานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ .01

สดชื่น ดวงคำน้อย (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพนงามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการพัฒนาคูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนโพนงามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) การปฏิบัติตามแผน (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflecting) ผลการวิจัยพบว่า ในวงรอบที่ 1 ครูโรงเรียนโพนงามพิทยานุกูลมีความรู้ความเข้าใจสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดีขึ้น แต่ยังมีปัญหา

ในการนำไปปฏิบัติ จึงได้ร่วมกันแก้ไขโดย พัฒนาในวงรอบที่ 2 ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจสามารถ
ดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้เป็นอย่างดี และปฏิบัติได้ตามขั้นตอนของระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนภายในโรงเรียนได้อย่างทั่วถึง ครู
เข้าใจในบทบาทผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งส่งผลช่วยเสริมสร้างคุณภาพที่ดีให้แก่แก่นักเรียนทั้งด้าน
ร่างกาย และจิตใจ

สุพรรณิการ์ มาศยง (2554) ได้ทำการวิจัยเรื่องระดับคุณภาพชีวิตใน โรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร วัดดูประสงค์เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียน
มัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครและเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอน
ปลายในกรุงเทพมหานครที่มีคุณลักษณะของนักเรียนและโรงเรียนแตกต่างกัน ผลการวิจัยสรุปได้
ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมอยู่ใน
ระดับปานกลาง โดยมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียน
กับเพื่อนในโรงเรียนอยู่ในระดับดี ส่วนด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านวิชาการและด้าน
สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในระดับ
ไม่ดีเมื่อเปรียบเทียบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษากรุงเทพมหานครที่มีคุณลักษณะ
ของนักเรียนและข้อมูลพื้นฐาน พบว่า เพศ จำนวนเงินที่นักเรียนได้รับจากผู้ปกครองต่อวัน อาชีพของ
บิดา อาชีพของมารดา รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง ขนาด โรงเรียนและเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเป็นปัจจัยที่ไม่ส่งผลต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยม
กรุงเทพมหานคร ส่วนปัจจัยที่ส่งผลต่อความแตกต่างของคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของมัธยมศึกษา
ตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ อายุ ระดับชั้น ระดับผลการเรียน บุคคลที่นักเรียนอาศัยอยู่ด้วย
ในปัจจุบัน สถานภาพสมรสของผู้ปกครองกับผู้ปกครอง

อานาจ ชยางคานนท์ (2555) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน
ของครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน ความสัมพันธ์และปัจจัยที่ส่งผลของการ
ปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากรกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู
ผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของบุคลากร
ตามความคิดเห็นครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวม
อยู่ในระดับมา 2) ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน

สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ปัจจัยด้านผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองและชุมชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และ 4) ปัจจัยด้านผู้ปกครอง ด้านผู้บริหาร และด้านครูส่งต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 และ สามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 91.20

รัตนารักษ์ สมบูรณ์ (2556) ศึกษาเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ในองค์ประกอบสภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวทางการดำเนินงานของนโยบายและกลไกของนโยบายทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสัมพันธภาพทางสังคมด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการเรียนรู้ แบ่งการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ การศึกษาพหุกรณี และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ ระยะที่ 2 ตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับสมบูรณ์ ینگเกศท์ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยการสนทนากลุ่มแบบเจาะจง และการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ผลการวิจัยพบว่านักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ยกเว้น ด้านจิตใจและด้านอารมณ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาที่สำคัญคือการปรับตัวของนักเรียน เนื้อหารายวิชาไม่สอดคล้องกับปัญหาของเด็กขาดความชัดเจนบุคลากรไม่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน การรับนักเรียนไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง เด็กออกกลางคันเพราะไม่ชินกับกฎระเบียบของโรงเรียนและนักเรียนไม่ได้รับการดูแลถึงสำเร็จการศึกษา มีข้อเสนอแนะแนวการดำเนินนโยบายในภาพรวมที่สำคัญ คือ การกระจายอำนาจการบริหารงานบุคคล ให้สถานศึกษาจัดทำรายวิชาที่สนองความแตกต่างของนักเรียนและบริบทของสถานศึกษา สร้างความตระหนักและส่งเสริมการใช้ชีวิตแบบช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ยืดหยุ่นระเบียบการรับนักเรียนเข้าเรียนให้เข้าเรียนได้ตลอดปี ประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกหลากหลายวิธี สร้างความมั่นคงให้กับบุคลากรจัดกลุ่มเด็กพักในหอนอนให้สอดคล้องกับภูมิหลังของเด็ก และจัดระบบดูแลนักเรียนที่เหมาะสม มีข้อเสนอแนะกลไกการดำเนินนโยบายในภาพรวมที่สำคัญ คือ ให้มีพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสงเคราะห์ จัดทำหลักสูตรสหวิทยาการโดยให้ความสำคัญกับสมรรถนะพื้นฐานและส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาการที่สูงขึ้น จัดทำเนื้อหาวิชาที่สนองความแตกต่างและหลากหลายของนักเรียนและสอดคล้อง

กับบริบทของสถานศึกษา กำหนดนโยบายการรับนักเรียนตลอดปีการศึกษา ปรับระบบการบริหาร หลักสูตรและจัดทำหลักสูตรที่ส่งเสริมทักษะ เพื่อศตวรรษที่ 21

2.5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

Giblin & Poland (1985, pp. 428-432) ทำการวิจัยเรื่องความต้องการด้านสุขภาพของนักเรียนไฮสคูลในดีทรอยต์ (Health Needs of High School Students Detroit) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการทางด้านสุขภาพและข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนไฮสคูล ซึ่งเป็นคนไข้ของคลินิกสุขภาพวัยรุ่นในดีทรอยต์แบบสอบถามกำหนดปัญหาสุขภาพในปัจจุบันและความต้องการทางข้อมูล และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการใช้บริการสุขภาพของนักเรียนไฮสคูล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้จากนักเรียนอาชีวะในท้องถิ่นจำนวน 187 คน และนักเรียนไฮสคูลในละแวกใกล้เคียงจำนวน 426 คน ผลการวิจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการแนะนำพบว่านักเรียนจากโรงเรียนไฮสคูลในท้องถิ่นและละแวกใกล้เคียงมีอายุต่างกันมีปัญหาทางด้านยาเสพติด สุรา โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และความต้องการข้อมูลทางด้านสุขภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบทางด้านอายุ เพศ ของนักเรียนไฮสคูลละแวกใกล้เคียงพบว่า นักเรียนจากโรงเรียนไฮสคูลในท้องถิ่นและละแวกใกล้เคียงมีอายุต่างกันมีปัญหาทางด้านยาเสพติด สุรา โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ สูบบุหรี่ ความสัมพันธ์กับและปัญหาในการทำงาน ส่วนความต้องการข้อมูลทางด้านสุขภาพแตกต่างกัน โดยนักเรียนที่มีอายุน้อยกว่าต้องการข้อมูลเกี่ยวกับบาดแผลที่เกิดจากการเล่นกีฬา ส่วนนักเรียนอายุมากกว่ามีความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ ส่วนทางด้านเพศของนักเรียนพบว่าของเพศหญิงจะมีปัญหาและความต้องการมากกว่าเพศชายในเรื่องเกี่ยวกับเพศ การคุมกำเนิด ปัญหาทางด้านอารมณ์และจิตใจ การลดความอ้วน ปัญหาทางด้านผิว เพศชายจะมีมากกว่าเพศหญิง โดยเฉพาะในเรื่องของงาน นอกจากนี้ยังพบว่าในด้านความต้องการข้อมูลทางด้านสุขภาพนักเรียนส่วนใหญ่ ร้อยละ 60 อยากได้ข้อมูลจากแพทย์เป็นส่วนตัวมากกว่าให้เป็นกลุ่มหรือจากเอกสาร

Little, (1985, pp. 34-35) ได้ศึกษาบทบาทหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษา พบว่าครูที่ปรึกษาควรปฏิบัติหน้าที่สำคัญ 3 ประการคือ เป็นผู้คอยช่วยเหลือเมื่อได้รับการร้องขอ เป็นผู้ให้การฝึกอบรมและให้คำแนะนำปรึกษา เป็นผู้ให้ความรู้และทักษะที่จำเป็น ส่วน Stickle, (1980, pp. 262-265) ได้ศึกษาหน้าที่ของอาจารย์ที่ปรึกษาที่เป็นที่ยอมรับของนักเรียนมี 5 ประการ คือ การช่วยเหลือนักเรียนให้สำเร็จหลักสูตรตามความสนใจ และความต้องการแก่นักเรียน การให้ข้อมูลแก่นักเรียน ในเรื่องวิชาการ กฎ ระเบียบ การให้คำปรึกษา โดยคำนึงถึงความต้องการ เป้าหมาย ความหวัง และช่วยแก้ไขปัญหา สนับสนุนการวางแผนด้านการเรียน ด้านวิชาการในระยะยาว

จากเอกสารและการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่าการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้นจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนในหลายด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านสัมพันธภาพทางสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการเรียนรู้ และด้านอารมณ์ เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์มุ่งศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ปีการศึกษา 2559 จำนวน 21 โรงเรียน ดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 42 คน ครูผู้สอน 1,723 คน รวมประชากรทั้งสิ้น จำนวน 1,764 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ปีการศึกษา 2559 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970, p. 607) ได้แก่ ครูผู้สอน 316 คน และผู้บริหารสถานศึกษา 42 คน รวมกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 358 คน โดยผู้วิจัยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย คำถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน มีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 1 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ระดับ 2 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 3 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 4 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ระดับ 5 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาและคุณภาพชีวิตของนักเรียน

2. ศึกษาวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดในการวิจัย

3. กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ เพื่อสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

4. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดการวิจัย

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอคำแนะนำตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับขอบข่ายและเนื้อหาที่กำหนด

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม

7. นำผลการตรวจเครื่องมือไปหาค่า IOC (Index of Item-Objective Congruence) ได้ค่า IOC 0.96

8. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ต่อจากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ปทุมธานี เขต 4 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อนำข้อมูลมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ Cronbach (1974, p. 161) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) มีค่าเท่ากับ .968

9. นำผลที่ได้จากการทดลองใช้แบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อปรับแก้ไขครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาปทุมธานี เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

2. ผู้วิจัยนำหนังสือราชการ ไปมอบให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) และหนังสือราชการจากคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ถึงผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม โดยกำหนดเวลาในการส่งคืน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยนำส่งและเก็บคืนด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้มาทำการตรวจสอบข้อมูลและนำไปวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

การกระทำกับข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

2. จัดระเบียบข้อมูลและลงรหัสในแบบสอบถาม

3. นำแบบสอบถามดังกล่าวไปคำนวณหาค่าสถิติโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าความถี่ (Frequency)

2. วิเคราะห์ การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลตามแนวคิดของ Best (1982, p. 182) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์คุณภาพชีวิตของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ในการแปลผลตามแนวคิดของ Best (1981, p. 182) ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง คุณภาพชีวิตของนักเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

4. วิเคราะห์การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหาร โรงเรียน และครูผู้สอนจำนวน 358 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับหัวข้อดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

$\bar{X}$	แทน ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
X_1	แทน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
X_2	แทน การคัดกรองนักเรียน
X_3	แทน การส่งเสริมนักเรียน
X_4	แทน การป้องกันและแก้ไขปัญหา
X_5	แทน การส่งต่อ
X_{tot}	แทน การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
Y_1	แทน ด้านจิตใจ
Y_2	แทน ด้านสัมพันธภาพสังคม
Y_3	แทน ด้านการเรียนรู้
Y_{tot}	แทน คุณภาพชีวิตนักเรียน
R	แทน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
R^2	แทน ประสิทธิภาพในการทำนาย
B	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ
β	แทน ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน
S.E.	แทน ความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์
t	แทน ค่าที่ได้จากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ
F	แทน ค่าที่ได้จากการทดสอบนัยสำคัญของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

$\hat{Y}_{tot}$ แทน คุณภาพชีวิตของนักเรียน

$\hat{Z}_{tot}$ แทน คุณภาพชีวิตของนักเรียน เมื่อทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน

ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือของนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือของนักเรียน ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี- สระบุรี)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลและการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติหาจำนวนและ หาค่าร้อยละ ดังรายละเอียดในตารางที่ 4. 1

ตารางที่ 4.1 จำนวนและหาค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
- ชาย	116	32.4
- หญิง	242	67.6
รวม	358	100.0
2. อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	50	14.0
25 - 35 ปี	155	43.3
36 - 45 ปี	68	19.0
46 -55 ปี	59	16.5
56 ปีขึ้นไป	26	7.3
รวม	358	100.0

ตารางที่ 4.1 จำนวนและหาค่าร้อยละข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3.ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	230	64.2
ปริญญาโท	120	33.5
ปริญญาเอก	5	1.4
อื่นๆ (ไปรตระบุ)	3	.8
รวม	358	100.0
4 ตำแหน่ง		
ผู้อำนวยการ	20	5.6
รองผู้อำนวยการ	23	6.4
ครูผู้สอน	315	88.0
รวม	358	100.0
5.ประสบการณ์ในการทำงาน		
1 - 5 ปี	143	39.9
6 - 10 ปี	82	22.9
11 - 15 ปี	44	12.3
16 - 20 ปี	21	5.9
มากกว่า 20 ปี	68	19.0
รวม	358	100.0

ตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 242 คน คิดเป็นร้อยละ 67.6 มีอายุ 25 - 35 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 43.3 จบการศึกษาระดับ ปริญญาตรี จำนวน 230 คน คิดเป็นร้อยละ 64.2 เป็นครูผู้สอน 315 คน คิดเป็นร้อยละ 88.0 และมีประสบการณ์ในการทำงาน 1 - 5 ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 39.9

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาระดับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.27	0.74	มาก	4
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	4.98	0.73	มากที่สุด	1
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	4.28	0.75	มาก	3
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	4.30	0.72	มาก	2
5. ด้านการส่งต่อ	4.07	0.80	มาก	5
เฉลี่ย	4.38	0.74	มาก	-

ตารางที่ 4.2 พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 4.98$, S.D. =0.73) รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.72) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 4.07$, S.D.= 0.80)

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. มีการจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.37	.689	มาก	2
2. มีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล	3.99	.927	มาก	5
3. มีการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.28	.733	มาก	3
4. มีการบันทึกการตรวจสอบสุขภาพและทำระเบียบสุขภาพรายบุคคล	4.27	.730	มาก	4
5. มีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.47	.633	มาก	1
เฉลี่ย	4.27	0.74	มาก	-

ตารางที่ 4.3 พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี - สระบุรี) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.27, S.D. = 0.74$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ มีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.47, S.D. = 0.633$) รองลงมาคือ มีการจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 4.37, S.D. = 0.689$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มีการจัดทำแฟ้มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 3.99, S.D. = 0.927$)

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) ด้านการคัดกรองนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการคัดกรองนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. มีการใช้ระเบียบสะสมเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	4.21	0.72	มาก	5
2. มีการใช้แฟ้มสะสมนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	4.10	0.80	มาก	6
3. มีการใช้แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	4.21	0.72	มาก	4
4. มีการใช้แบบประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง(S.D.Q) โดยให้ผู้ปกครองประเมินนักเรียน	4.37	0.72	มาก	1
5. มีการใช้แบบประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง(S.D.Q) โดยให้ครูประเมินนักเรียน	4.37	0.74	มาก	2
6. มีการใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก (S.D.Q) ของนักเรียน โดยให้นักเรียนประเมินตนเอง เป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	4.36	0.71	มาก	3
เฉลี่ย	4.98	0.73	มากที่สุด	-

ตารางที่ 4.4 พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ =4.98, S.D.=0.73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการใช้แบบประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง (S.D.Q) โดยให้ผู้ปกครองประเมินนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. =0.72) รองลงมาคือ มีการใช้แบบประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง (S.D.Q) โดยให้ครูประเมินนักเรียน ($\bar{X}$ = 4.37, S.D. = 0.74) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีการใช้แฟ้มสะสมนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}$ =4.10, S.D. = 0.80)

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี สระบุรี) ด้านการส่งเสริมนักเรียน

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการส่งเสริมนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียน	4.44	0.70	มาก	1
2. มีการจัดแนวทางการจัดกิจกรรมและมีคู่มือการโฮมรูมแต่ละครั้ง	4.20	0.81	มาก	5
3. มีการสรุปผลและจัดเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.29	0.74	มาก	2
4. มีสถานที่ให้จัดกิจกรรมโฮมรูม โดยจัดให้มีบรรยากาศเสมือนบ้าน	4.21	0.80	มาก	4
5. กิจกรรมที่จัดในกิจกรรมโฮมรูมล้วนเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	4.27	0.74	มาก	3
เฉลี่ย	4.28	0.75	มาก	-

ตารางที่ 4.5 พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านการส่งเสริมนักเรียนโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.28$, S.D.=0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียน ($\bar{X} = 4.44$, S.D.=0.70) รองลงมาคือ มีการสรุปผลและจัดเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.74) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีการจัดแนวทางการจัดกิจกรรม และมีคู่มือการโฮมรูมแต่ละครั้ง ($\bar{X} =4.20$, S.D.=0.81)

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. มีการจัดให้การปรึกษาเบื้องต้น เป็นการให้การช่วยเหลือนักเรียน	4.34	0.71	มาก	3
2. มีการจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อให้นักเรียนที่มีจุดเด่น จุดแข็ง ในด้านต่างๆ ได้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่ด้อยกว่า และนักเรียนได้เรียนรู้ เอื้อต่อกันและกัน รู้จักการให้และการรับด้วยไมตรี	4.16	0.75	มาก	6
3. มีการจัดให้มีกิจกรรมชมเชย	4.13	0.80	มาก	7
4. มีการจัดให้มีกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เช่น การประชุม ผู้ปกครองเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน	4.42	0.67	มาก	1
5. มีการติดตามช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	4.39	0.66	มาก	2
6. มีการดำเนินการให้มีความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน	4.30	0.72	มาก	4
เฉลี่ย	4.30	0.72	มาก	-

ตารางที่ 4.6 พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการจัดให้มีกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เช่น การประชุมผู้ปกครองเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{X} = 4.42$, S.D.=0.67) รองลงมาคือ มีการติดตามช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ($\bar{X} = 4.39$, S.D.=0.66) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดมีการจัดให้มีกิจกรรมชมเชย ($\bar{X} = 4.13$, S.D.=0.80)

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านการส่งต่อ

การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา ด้านการส่งต่อ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. มีการสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.25	0.69	มาก	1
2. กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านจิตใจ มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูแนะแนว	4.11	0.75	มาก	3
3. กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านร่างกาย มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูพยาบาล	4.15	0.72	มาก	2
4. กรณีนักเรียน มีปัญหาด้านพฤติกรรมทางโรงเรียน มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูผู้เชี่ยวชาญดูแลช่วยเหลือ	4.02	0.84	มาก	5
5. กรณีนักเรียน มีปัญหาด้านจิตใจที่ซับซ้อน ทางโรงเรียนมีการดำเนินการส่งต่อ ให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางบำบัดรักษาทางจิต	3.93	0.92	มาก	7
6. มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญด้านต่างๆ เพื่อส่งต่อเด็กที่มีปัญหา	3.94	0.87	มาก	6
7. มีการติดตามนักเรียน ที่ถูกส่งต่อภายนอกทุกกรณี และรายงานให้ผู้ปกครองทราบ	4.10	0.81	มาก	4
เฉลี่ย	4.07	0.80	มาก	-

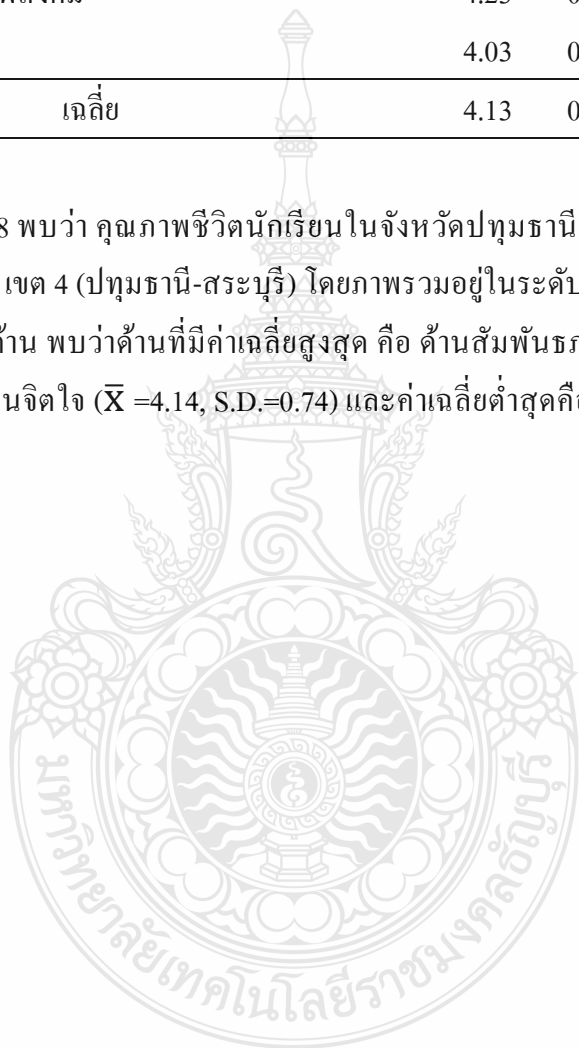
ตารางที่ 4.7 พบว่า การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านการส่งต่อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.0, S.D.=0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ มีการสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X}$ =4.25, S.D.=0.69) รองลงมา คือ กรณีนักเรียนปัญหาด้านร่างกาย มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูพยาบาล ($\bar{X}$ =4.15, S.D.=0.72) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ กรณีนักเรียน มีปัญหาด้านจิตใจที่ซับซ้อน ทางโรงเรียนมี การดำเนินการส่งต่อให้ ผู้มีความรู้เฉพาะทางบำบัดรักษาทางจิต ($\bar{X}$ =3.93, S.D. =0.92)

ตารางที่ 4.8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของคุณภาพชีวิตนักเรียนของ
สถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
(ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม

คุณภาพชีวิตของนักเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. ด้านจิตใจ	4.14	0.74	มาก	2
2. ด้านสัมพันธภาพสังคม	4.23	0.69	มาก	1
3. ด้านการเรียนรู้	4.03	0.75	มาก	3
เฉลี่ย	4.13	0.72	มาก	-

ตารางที่ 4.8 พบว่า คุณภาพชีวิตนักเรียนในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.13, S.D.=0.72) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านสัมพันธภาพสังคม ($\bar{X}$ =4.23, S.D.=0.69) รองลงมาคือ ด้านจิตใจ ($\bar{X}$ =4.14, S.D.=0.74) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการเรียนรู้ ($\bar{X}$ =4.03, S.D.= 0.75)

ตารางที่ 4.9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของคุณภาพชีวิตนักเรียนของ
สถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
(ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวมด้านจิตใจ

คุณภาพชีวิตของนักเรียนด้านจิตใจ	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง	4.22	0.66	มาก	3
2. นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง	4.08	0.78	มาก	6
3. นักเรียนสามารถตัดสินใจ และเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ได้	3.98	0.80	มาก	8
4. นักเรียนสามารถจัดการกับความเศร้า ความกังวล ความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต	3.95	0.78	มาก	9
5. นักเรียนทำบุญ บริจาค ช่วยเหลือเพื่อน แบ่งปัน ศึกษารรณะหรืออ่านหนังสือธรรมะ	4.17	0.77	มาก	5
6. นักเรียนมีโอกาสได้พักผ่อน คลายเครียด เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นดนตรีหรือเล่นกีฬา รู้จักวิธีระบายอารมณ์หรือคลายเครียด	4.33	0.67	มาก	1
7. นักเรียนมีจิตใจร่าเริงแจ่มใสเบิกบานอยู่เสมอ	4.30	0.68	มาก	2
8. นักเรียนมีกำลังใจ รู้สึกสงบ และมีความสุข	4.22	0.72	มาก	4
9. นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคต่างๆ	4.07	0.80	มาก	7
เฉลี่ย	4.14	0.74	มาก	-

ตารางที่ 4.9 พบว่า คุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านจิตใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.14, S.D.=0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีโอกาสได้พักผ่อน คลายเครียด เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นดนตรีหรือเล่นกีฬา รู้จักวิธีระบายอารมณ์หรือคลายเครียด ($\bar{X}$ =4.33, S.D.=0.67) รองลงมาคือ นักเรียนมีจิตใจร่าเริงแจ่มใสเบิกบานอยู่เสมอ ($\bar{X}$ = 4.30, S.D.=0.68) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนสามารถจัดการกับความเศร้า ความกังวล ความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต ($\bar{X}$ =3.95, S.D.=0.78)

ตารางที่ 4.10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของคุณภาพชีวิตนักเรียนของ
สถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
(ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวมด้านสัมพันธภาพสังคม

ด้านสัมพันธภาพสังคม	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. นักเรียนเต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน เช่น ขนม ปากกา	4.21	0.67	มาก	6
2. นักเรียนช่วยเหลือถ้าเพื่อนบาดเจ็บ เจ็บป่วย และให้ กำลังใจเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ	4.29	0.67	มาก	2
3. นักเรียนไม่แยกตัวออกจากเพื่อน และมีเพื่อนสนิท อย่างน้อยหนึ่งคน	4.22	0.68	มาก	4
4. นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับ เพื่อน เช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี และสนทนาพูดคุยกับ เพื่อนๆ	4.40	0.63	มาก	1
5. นักเรียนรู้จักทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ มีจิตอาสา	4.22	0.70	มาก	5
6. นักเรียนมีความสุข และภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น	4.26	0.70	มาก	3
7. นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เชื่อฟัง ครูและผู้ปกครอง	4.11	0.74	มาก	8
8. นักเรียนให้ความเคารพครู ผู้ปกครอง ผู้อาวุโส และ รู้จักเกรงใจผู้อื่น	4.18	0.75	มาก	7
เฉลี่ย	4.23	0.69	มาก	-

ตารางที่ 4.10 พบว่า คุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านสัมพันธภาพสังคม โดย
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.23, S.D.=0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ
นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเพื่อนเช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี และสนทนาพูดคุย
กับเพื่อนๆ ($\bar{X}$ =4.40, S.D.=0.63) รองลงมาคือ นักเรียนช่วยเหลือถ้าเพื่อนบาดเจ็บ เจ็บป่วย และให้
กำลังใจ เมื่อเพื่อนไม่สบายใจ ($\bar{X}$ =4.29, S.D.=0.67) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือนักเรียนปฏิบัติตาม
กฎระเบียบของโรงเรียน เชื่อฟังครูและผู้ปกครอง ($\bar{X}$ =4.11, S.D.=0.74)

ตารางที่ 4.11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าระดับ และลำดับที่ของคุณภาพชีวิตนักเรียนของ
สถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
(ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม ด้านการเรียนรู้

ด้านกรเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ	ลำดับที่
1. นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียนมีความตั้งใจ รับผิดชอบในการทำงาน หรือ โครงการต่างๆ ที่ครู มอบหมาย	4.08	0.74	มาก	3
2. นักเรียนใฝ่เรียนรู้	3.99	0.78	มาก	6
3. นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ และมีการแก้ปัญหา อย่างเป็นระบบ	3.89	0.85	มาก	8
4. นักเรียนมีการแสดงออกทางวิชาการ เข้าร่วมกิจกรรม ทางวิชาการต่างๆ	4.07	0.73	มาก	4
5. นักเรียนมีสมาธิในเวลาเรียน มีความสามารถในการ จดจำและตามบทเรียนที่ครูสอนได้ทัน	3.93	0.80	มาก	7
6. นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	4.05	0.77	มาก	5
7. นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและ นอกหลักสูตร	4.11	0.71	มาก	2
8. นักเรียนมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ประเมิน	4.15	0.68	มาก	1
เฉลี่ย	4.03	0.75	มาก	-

ตารางที่ 4.11 พบว่า คุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ใน
ระดับมาก ($\bar{X}$ =4.03, S.D.=0.75) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีผล
การเรียนผ่านเกณฑ์ประเมิน ($\bar{X}$ = 4.15, S.D.=0.68) รองลงมาคือ นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งใน
หลักสูตรและนอกหลักสูตร ($\bar{X}$ =4.11, S.D.=0.71) และ ค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์
และมีการแก้ปัญหอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}$ =3.89, S.D.=0.85)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

ตารางที่ 4.12 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของ การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม (Y_{tot})

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเลือกเข้าสมการ	R	(R ²)	F	Sig
(X ₅)	0.678	0.459	302.167	.00*
(X ₅) (X ₄)	0.713	0.509	183.859	.00*
(X ₅) (X ₄) (X ₁)	0.732	0.536	136.419	.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.12 พบว่าการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม มีทั้งหมด 3 ด้าน โดยด้านที่ดีที่สุดที่ถูกคัดเลือกเข้าสมการเป็นด้านแรก คือด้านการส่งต่อ (X₅) ด้านที่ถูกคัดเลือกในลำดับถัดมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (X₄) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X₁)

ตารางที่ 4.13 ผลการวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม (Y_{tot})

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเลือกเข้าสมการตามลำดับความสำคัญ	B	S.E.	β	t	Sig
(X_5)	0.547	0.031	0.678	17.383	.00*
(X_4)	0.360	0.043	0.446	8.332	.00*
(X_1)	0.252	0.052	0.260	4.832	.00*
ค่าคงที่			14.769		
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R)			0.732		
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2)			0.536		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 4.13 ค่าน้ำหนักความสำคัญของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา คือ ด้านการส่งต่อ (X_5) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1) ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม (Y_{tot}) มีค่าเท่ากับ 0.547, 0.360 และ 0.252 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.732 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากค่าต่างๆสามารถนำไปสร้างสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$\text{สมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ } \hat{Y}_{tot} = 14.769 + 0.547(X_5) + 0.360(X_4) + 0.252(X_1)$$

$$\text{สมการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z}_{tot} = 0.678_{(X_5)} + 0.446_{(X_4)} + 0.260_{(X_1)}$$

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตของนักเรียนและเพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ซึ่งได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอนคือการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งต่อและกรอบแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตนักเรียน 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านจิตใจ 2) ด้านสัมพันธภาพทางสังคม 3) ด้านการเรียนรู้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ได้แก่ ครูผู้สอนและผู้บริหารกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970, p. 607) ประกอบด้วย ครูผู้สอน 316 คน ผู้บริหาร 42 คน โดยใช้เทคนิคการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รวมจำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง 358 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอนคือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา จำนวน 30 ข้อ และตอนที่ 3 เกี่ยวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียน จำนวน 25 ข้อ สถิติที่ใช้คือค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

5.1 สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี- สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X}$ =4.98, S.D.=0.73) รองลงมาคือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X}$ =4.30, S.D.=0.72) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือด้านการส่งต่อ ($\bar{X}$ =4.07, S.D.=0.80)

2. คุณภาพชีวิตของนักเรียน ในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัชฌมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$, $SD=0.72$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสัมพันธภาพสังคม ($\bar{X}=4.23$, $S.D.=0.69$) รองลงมา คือ ด้านจิตใจ ($\bar{X}=4.14$, $S.D.=0.74$) และค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.03$, $S.D.=0.75$)

3. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของ สถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม (Y_{tot}) พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญของการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา คือ ด้านการส่งต่อ (X_3) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา (X_4) และด้านการ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (X_1) ส่งผลบวกต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม (Y_{tot}) มีค่า เท่ากับ 0.547, 0.360 และ 0.252 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.732 ประสิทธิภาพ ในการทำนาย (R^2) เท่ากับ 0.536 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี –สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และ ด้านการส่งต่อ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ได้มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการ ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 หมวด 7 มาตรา 63 โรงเรียนและสถานศึกษาต้องจัดให้มีระบบงานและกิจกรรมในการแนะ แนว ให้คำปรึกษาฝึกอบรมแก่นักเรียน นักศึกษา และผู้ปกครอง เพื่อส่งเสริมความประพฤติที่ เหมาะสม ความรับผิดชอบต่อสังคมและความปลอดภัยแก่นักเรียน นักศึกษา นอกจากนั้น สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดนโยบายเพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน และกำหนดมาตรการสนับสนุนส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรม ส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหาและการคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรและหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งอยู่ในเป้าประสงค์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-

สระบุรี) ข้อ 5. ที่กำหนดให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ป้องกันพฤติกรรมเบี่ยงเบนและ เป็นไปตามเกณฑ์คุณลักษณะตามมาตรฐานของหลักสูตร จึงส่งผลให้การดำเนินงานตามระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ นันทรัตน์ เกื้อหนูน (2553:บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 โดยรวมมีระดับของผลที่เกิดจากการ ดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาทั้ง 5 ขั้นตอน อยู่ในระดับมาก นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยิ่งมกล นาคะเวช (2553 : บทคัดย่อ) ที่ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียน ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานของสถานศึกษา ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1 โดย ภาพรวมและรายด้านมีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้าน การป้องกันและการแก้ไขปัญหาและด้านการคัดกรองนักเรียน ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ อินทิรา ฮวดเจริญ (2550 : บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการวิจัยเรื่องการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี ตามกระบวนการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 องค์ประกอบ คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) การส่งต่อนักเรียนตามตำแหน่ง ผลการวิจัย พบว่า ระดับการดำเนินงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาปราจีนบุรีอยู่ในระดับมาก ทั้ง โรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าด้านที่มีระดับระดับการดำเนินงานสูงสุด ได้แก่ การป้องกันแก้ไขปัญหา นักเรียนอยู่ ในระดับมาก รองลงมา ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมาก และข้อที่มีระดับการ ดำเนินงานต่ำสุด ได้แก่ การส่งต่อนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

2. คุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านสัมพันธภาพสังคม รองลงมาคือ ด้านจิตใจ และด้านการเรียนรู้ อาจเป็นเพราะนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัด ปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) นั้นมีความสุขและ ความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น มีมนุษยสัมพันธ์มีกิจกรรมร่วมกับเพื่อน มีจิตอาสารู้จักทำงานเพื่อ ส่วนรวมด้วยความเต็มใจ ปฏิบัติตามกฎของโรงเรียน เคารพครู ผู้ปกครอง ผู้อาวุโส มีความมั่นใจใน

ตนเอง ตัดสินใจและเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ได้ จัดการกับความเครียด ความกังวล ความเชื่อต่างๆ ของตนที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส มีกำลังใจ มีความสุข มีความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคต่างๆ ใฝ่เรียนรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีสมาธิเวลาเรียน มีผลการเรียนผ่านเกณฑ์การประเมิน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนาภรณ์ สมบูรณ์ (2556: บทคัดย่อ) เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์เพื่อจัดทำข้อเสนอ เชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ในองค์ประกอบสภาพปัจจุบัน ปัญหา แนวทางการดำเนินงานของนโยบายและกลไกของนโยบายทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านจิตใจ ด้านอารมณ์ ด้านสัมพันธภาพทางสังคมด้านสิ่งแวดล้อมและด้านการศึกษา ผลการวิจัยพบว่านักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์มีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับสูงทุกด้าน ยกเว้น ด้านจิตใจและด้านอารมณ์ที่อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับวิจัยของ สุพรรณิการ์ มาศยงค์ (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องระดับคุณภาพชีวิตในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคุณภาพชีวิตในโรงเรียนในด้านต่างๆ ได้แก่ ด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อนในโรงเรียนอยู่ในระดับดี ส่วนด้านร่างกาย ด้านอารมณ์และจิตใจ ด้านวิชาการและด้านสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับครูอยู่ในระดับปานกลาง และด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนอยู่ในระดับไม่ดี

3. การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยภาพรวม จากผลการวิจัยพบว่ามีทั้งหมด 3 ด้านที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) คือ ด้านการส่งต่อ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สำหรับด้านการส่งต่อ ที่ส่งผลต่อการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษามีการติดตามผลการส่งต่อเป็นระยะ มีการบันทึกการส่งต่อ มีการสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านจิตใจ มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูแนะแนว กรณีนักเรียนปัญหาด้านร่างกาย มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูพยาบาล กรณีนักเรียน มีปัญหาด้านพฤติกรรมทางโรงเรียนมีการดำเนินการส่งต่อ ให้ครูผู้เชี่ยวชาญดูแลช่วยเหลือ กรณีนักเรียน มีปัญหาด้านจิตใจที่ซับซ้อน ทางโรงเรียนมีการดำเนินการส่งต่อ ให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางบำบัดรักษาทางจิต มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญ ด้าน

ต่างๆ เพื่อส่งต่อเด็กที่มีปัญหา มีการติดตามนักเรียน ที่ถูกส่งต่อภายนอกทุกกรณีและรายงาน ให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นันทรัตน์ เกื้อหนุน (2553, บทคัดย่อ) ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 ที่สถานศึกษา มีการติดตามผลการส่งต่อเป็นระยะ มีการบันทึกการส่งต่อ และมีรายงานผลการส่งต่อตลอดจนมีสรุปการรายงานผลการส่งต่อ สอดคล้องกับคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน (2547. น. 25) กล่าวไว้ว่า การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกเป้าหมายและบรรลุผลจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วม

5.3 ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) มีดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านการส่งต่อ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด สถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการส่งต่อ ควรให้ครูที่รับต่อมีการช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบและติดตามผลการแก้ไขปัญหานักเรียนอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพชีวิตนักเรียนในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ด้านการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นสถานศึกษาควรส่งเสริม สนับสนุน ให้ความสำคัญด้านการเรียนรู้ โดยการส่งเสริมให้เข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือการอบรม เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.3 จากผลการวิจัยพบว่าการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) ดังนั้นสถานศึกษาควรให้ความสำคัญในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ

2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลในรูปแบบต่างๆ

2.2 ควรมีการศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตในระดับประเทศ

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ทองคำสิง. (2552). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนระดับ
ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยรามคำแหง. วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). คู่มือที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: ยูเรนิส.
- _____. (2546). การศึกษาปัญหาและความต้องการการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดใน
สถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2550). รายงานผลการศึกษาคำชี้แจงรูปแบบกิจกรรม นันทนาการที่
มีต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: ส่งเสริมและพัฒนานันทนาการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ (2553). คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ :
อิมเมจกรุ๊ป. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- _____. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสังกัดโรงเรียนกรมสามัญศึกษา. กรุงเทพฯ:
การศาสนา
- _____. (2544). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและการประกันคุณภาพในโรงเรียน. กรุงเทพฯ:
กรมสามัญศึกษา.
- กัญจนพร อ่วมสำอางค์. (2547). การศึกษาคุณภาพชีวิตของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา
สังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ กรมสามัญศึกษา เขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขนิษฐา เทวินทรภักดี. (2540). สภาพปัญหาผู้พิการและการดำเนินงานเพื่อพัฒนาสถาบันครอบครัว
มุมมองของนักสวัสดิการสังคม. กรุงเทพฯ: J. PRINT.
- จุฬาลักษณ์ สุนทรวิภาต. (2540). การพัฒนาแบบวัดคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียน.
(วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- ชนกร ช้างน้อย. (2552). ความสัมพันธ์ของภาวะสุขภาพและการบริการอนามัยโรงเรียนกับคุณภาพ
ชีวิตของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่).

บรรณานุกรม (ต่อ)

- นันทรัตน์ เกื้อหนุน. (2553). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี).
- เบญจวรรณ หอมหวาน. (2546). การวิเคราะห์องค์ประกอบคุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนโรงเรียนสังกัดกองการศึกษาสงเคราะห์ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม).
- ยิ่งมล นาคะเวช. (2553). ความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับคุณภาพนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี).
- รจนา คงคาลับ. (2550). ปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- รัตนภรณ์ สมบูรณ์. (2556). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ: กรุงเทพฯ การพิมพ์.
- วนิดา ชนินทยุทธวงศ์. (2544). คู่มือที่ปรึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- วิริยะ สว่างโชติ. (2552). การปรับปรุง และ ปฏิรูประบบบริหารราชการแผ่นดินของไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันนโยบายการศึกษา สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- สดชื่น ดวงคำน้อย. (2554). การพัฒนาครูในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนโพนงามพิทยานุกูล จังหวัดมหาสารคาม. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- सानิต ศิริวิศิษฐ์กุล. (2550). คุณภาพชีวิตของนักศึกษามุสลิมที่ศึกษาระดับปริญญาตรีวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สายฝน เหมสุทธี. (2553). **ปัจจัยคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัด กรุงเทพมหานคร.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา. (2544). **การปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542.** กรุงเทพฯ: สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา (ส.ป.ศ) องค์กรมมหาชนเฉพาะกิจ.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2550). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชน,** สืบค้นจาก <http://www.actcorner.com>
- _____. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.** สืบค้นจาก <http://web.krisdika.go.th/data/law/law1/%C306/%C306-10-2550-a0001.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2559). **พระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก 2546.** สืบค้นจาก <http://www.krisdika.go.th/wps/portal/general>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545.** กรุงเทพฯ: รัฐสภา ลาดพร้าว.
- _____. (2547). **การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสำหรับนักเรียนในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). **คู่มือการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม.** กรุงเทพฯ: ชวนพิมพ์.
- _____. (2559). **ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา : กลุ่มสารสนเทศ ส.น.พ..** สืบค้นจาก https://data.bopp-obec.info/emis/school_web.php.Area_CODE=101704
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4. (2559). **ประวัติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี – สระบุรี).** สืบค้นจาก <http://ssps4.go.th/>
- สุพรรณิการ์ มาศขคง. (2554). **คุณภาพชีวิตในโรงเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายใน กรุงเทพมหานคร.** (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์).
- สุวัฒน์ มหัตนรินทร์กุล และคณะ. (2540). **เปรียบเทียบแบบวัดคุณภาพชีวิตขององค์การอนามัยโลก ทุก 100 ตัวชี้วัด และ 26 ตัวชี้วัด.** เชียงใหม่: โรงพยาบาลสวนปรุง จังหวัดเชียงใหม่.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อำนาจ ชยางคานนท์. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้รับผิดชอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี).
- อินทิรา สวดเจริญ. (2550). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปราจีนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์).
- Awartani, M., Whitman, C. V., & Gordon, J. (2008). Developing instruments to capture young people's perceptions of how school as a learning environment affects their well-being. **European Journal of Education**, 43, 51–70.
- Boyden, J. & Cooper, E. (2006). **Questioning the Power of Resilience: Are Children Up To the Task of Disrupting the Transmission of Poverty?** Young Lives Department of International Development Queen Elizabeth House, University of Oxford.
- Bradshaw, J., Hoelscher, P. and Richardson, D. (2007), "An Index of Child Well-Being in the European Union", **Journal of Social Indicators Research**, 80, pp. 133-177.
- Camfield, L., Crivello, G., Woodhead, M. (2009). Well-being research in developing countries: Reviewing the role of qualitative methods. **Social Indicators Research**, 90(1), p.5-31
- Dubois, A. E. , Hourihane, J. B., Flokstra-de Blok, B. M., Dunn Galvin, A., Vlieg-Boerstra, B. J., Oude Elberink, J. N. G., & Duiverman, E. J (2009). Development and validation of a self-administered Food Allergy Quality of Life Questionnaire for children. **Clinical & Experimental Allergy**, 39(1), 127-137.
- Ferrans, C.E. & Powers, M.J. (1992). Psychometric Assessment of the Quality of Life Index. **Research in Nursing and Health** , 15: 29-38.
- Fisher, R. (1992). Personal values and individual quality of life in palliative care patients. **Journal of Pain and Symptom Management**, 30, 154-159.
- Flanagan, B.S. (1982). **Happiness and economics: how the economy and institutions affect well- Being?** Princeton: Princeton University Press.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- George, B.K. & Bearson, D.A. (1980). A multidisciplinary concept analysis of quality of life. **Western Journal of Nursing Research**, 21, 728-742.
- Giblin & Poland. (1985). Health Needs of High School students Detroit. **Research in Nursing and Health** , 428-432.
- Huppert, N. Bayis & B. Keverne (Eds.). (2005). **The science of well-being (pp. 3-32)**. Oxford: Oxford University Press.
- Katherine Wallman. (2012). **Research America's Child in Brief Key National Indicator of well-being**. Western Journal of Nursing Research.
- Krejcie, Robert V. and Morgan, Daryle W. (1970). **Determining Sample Size For Research Activities, Psychological Measurement**. 30(3) : 607-610
- Lippman, K. and White ,S. (2009). Comparative Child Well-being across the OECD. **Quality of Life Research**. 12, 48-51
- Little, J.W. (1985). **Teacher as Teacher Advisors: the delicacy of Collegial Leadership**. Educational Leadership. 43 (3). 34-35
- Masters, G.N. (2004). **Conceptualizing and Researching Student Well-being**. http://research.acer.edu.au/research_conference_2004/1.
- McGregor, S. (2006). Quality of Life. **The American Journal of Economics and Sociology**.34(1):17.
- McMahon, D. M. (2005). **Happiness: a history**. New York: Atlantic Monthly Press.
- Nesse, R. M. (2005). **Natural selection and the elusiveness of happiness**. In F. A. Organization for Economic Cooperation and Development : OECD. (2008). Quality of life and concept of 'living well' with HIV/AIDS in sub-Saharan Africa. **Journal of Nursing Scholarship**, 37(2), 128-133.
- Pollard, K. & Davidson, R. (2001). **Quality of life indicators**. New York: New American Library.
- Pollard, K. & Davidson, R. (2001). **Quality: Progress, challenges and inequality. London:** <https://www.savethechildren.org.uk>.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Prettapapop , T . (2009) . **Influence of Consumerism Behavior on the Quality of Life Among Students in the Office of the Basic Education Commissioning Bangkok**. A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Science, Faculty of Graduate Studies , Mahidol University.
- Stickle (1980). **Pregnancy and childbearing during adolescence : research priorities for the edited by Elizabeth R. Mc Anarney and Gabriel Stickle**. New York.
- The Children's Society. (2012). **The Good Childhood Report 2012: A review of our children's well-being . The United Kingdom**: <https://www.childrenssociety.org.uk>.
- The United Nations Children's Fund: UNICEF. (2007). **Child poverty in perspective: An overview of child well being in rich countries**, Innocent Report Card7.
- WHOQOL Group. (1995). **The World Health Organization Quality of Life Assessment (WHOQOL)**: Position paper from the World Health Organization. Social Science and Medicine, 41, 1403-1409.
- World Health Organization : WHO. (1996) . **The world Health Organization project to develop a quality of life assessment instrument (WHOQOL) .** Social Science and Medicine, 44, 173 – 174.
- WHOQOL Group. (1998) **Development of the World Health Organization HOQOL-BREF quality of life assessment**. Psychological Medicine, 28, 551-58.
- WHOQOL Group. (2004). **The World Health Organization's WHOQOL-BREF quality of life assessment: psychometric properties and results of the international field trial**. (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization. Social Science and Medicine, 13(2), 299-300.
- WHOQOL Group. (2011). **The World Health Organization Quality of Life Scale Brief Version: a validation study in patients with schizophrenia**. (WHOQOL): Position paper from the World Health Organization. Social Science and Medicine, 20(7), 1079-89.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Witmer, J. M., Sweeney, T. J., & Myers, J. E. (1998). **The Wheel of Wellness**. Greensboro, NC: Authors. World Health Organization : WHO (1996) . The world Health Organization project to develop a quality of life assessment instrument (WHOQOL) . **Social Science and Medicine** , 44, 173 – 179 .
- Zhan, L. (2006). Quality of life: conceptual and measurement issues. **Journal of Advanced Nursing**, 22 DEC 2006 DOI: 10.1111/j.1365-2648.1992.tb02000.x, Retrieved from : <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2648.1992.tb02000.x/references>.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม พันธุ์ไสว อาจารย์ประจำ สาขาวิจัยและพัฒนาหลักสูตร
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
2. ดร.พรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์ อาจารย์ประจำ สาขาการบริหารการศึกษา
(ข้าราชการบำนาญ)
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. ดร.ชัยอนันต์ มั่นคง อาจารย์ประจำ สาขาการบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
4. นางอรวรรณ อางเวทย์ รองผู้อำนวยการชำนาญการ ฝ่ายวิชาการ
โรงเรียนธัญรัตน์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาเขต 4
(ปทุมธานี - สระบุรี)
5. นางบุญส่ง ขุนหนังสือ ครูชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนธัญรัตน์
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษาเขต 4
(ปทุมธานี - สระบุรี)

ภาคผนวก ข

- หนังสือเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าถึงข้อมูล

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม งานบัณฑิตศึกษา โทร. 025493209

ที่ ศธ 0578.02 / 2408

วันที่ 10 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประนอม พันธุ์ไสว

เนื่องด้วย นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างยิ่ง จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่ นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ดร.นพดล พรามณี)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ที่ ศธ 0578.02 / 0689

คณะกรรมการอุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 12110

3 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรทิพย์ สุริยาชัยวัฒน์

เนื่องด้วย นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างยิ่ง จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่ นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นพตล พรามณี)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา
โทร. 02 5493209

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม งานบัณฑิตศึกษา โทร. 025493209

ที่ ศธ 0578.02 / 2361

วันที่ 3 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ชัยอนันต์ มั่นคง

เนื่องด้วย นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างยิ่ง จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

(ดร.นพดล พรามณี)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

ที่ ศธ 0578.02 / 0689.1

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 12110

3 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางอรรวรรณ อาจเวทย์ รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการโรงเรียนธัญรัตน์

เนื่องด้วย นางสาวชุตีมา ถาวรแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างยิ่ง จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่ นางสาวชุตีมา ถาวรแก้ว เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นพดล พรามณี)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา
โทร. 02 5493209

ที่ ศธ 0578.02 / 0706

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 12110

10 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางบุญส่ง ขุนหนังสือ

เนื่องด้วย นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ได้รับอนุมัติจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรฯ พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถอย่างยิ่ง จึงขอเรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ให้แก่ นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นพดล พรามณี)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา
โทร. 02 5493209

ที่ ศธ 0578.02 / 0688.2

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
ต.คลองหก อ.คลองหลวง
จ.ปทุมธานี 12110

3 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาปริญญาโทเข้าเก็บข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน

เนื่องด้วย นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี กำลังจัดทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษา ในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี) โดยมี ดร.พิมลพรรณ เพชรสมบัติ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

ในการนี้ คณะฯ จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านให้ นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว นักศึกษาปริญญาโท เข้าเก็บข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในงานวิจัยดังกล่าว โดยนักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อประสานงานเกี่ยวกับวันและเวลาเข้าสัมภาษณ์เก็บข้อมูลต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ด้วย จักขอบคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.นพดล พรามณี)

หัวหน้างานบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม

งานบัณฑิตศึกษา

โทร. 02 5493209

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษา
ในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4
(ปทุมธานี –สระบุรี)

คำชี้แจง

1 แบบสอบถามนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษาในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี –สระบุรี) เป็นแบบสอบถามเพื่อการวิจัยประกอบการทำวิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี คำตอบที่ได้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ไม่มีผลต่อผู้ตอบแต่ประการใด จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่าน ได้โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพจริง

2 แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
จำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตนักเรียน จำนวน 25 ข้อ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามไว้ ณ โอกาสนี้

นางสาวชอุมา ถาวรแก้ว

นักศึกษาปริญญาโทสาขาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ

1) ชาย

2) หญิง

2. อายุ

1) ต่ำกว่าอายุ 25 ปี

2) 25 – 35 ปี

3) 36 – 45 ปี

4) 46 – 55 ปี

5) 56 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

1) ปริญญาตรี

2) ปริญญาโท

3) ปริญญาเอก

4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

4. ตำแหน่ง

1) ผู้อำนวยการ

2) รองผู้อำนวยการ

3) ครูผู้สอน

4) อื่นๆ (โปรดระบุ).....

5. ประสบการณ์ในการทำงาน

1) 1 – 5 ปี

2) 6 – 10 ปี

3) 11 – 15 ปี

4) 16 – 20 ปี

5) มากกว่า 20 ปี

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย $\checkmark$ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน มี 5 ระดับดังนี้

- กำหนดให้
- 5 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 4 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก
  - 3 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง
  - 2 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย
  - 1 หมายถึง สถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับ				
		5	4	3	2	1
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	มีการจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
2	มีการจัดทำเพิ่มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
3	มีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
4	มีการบันทึกการตรวจสอบสุขภาพและทำระเบียบสุขภาพรายบุคคล					
5	มีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
การคัดกรองนักเรียน						
6	มีการใช้ระเบียบสะสมเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน					
7	มีการใช้เพิ่มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน					
8	มีการใช้แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน					
9	มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก จุดอ่อน จุดแข็ง (SDQ) โดยให้ผู้ปกครองประเมินนักเรียน					
10	มีการใช้แบบประเมินพฤติกรรมเด็ก จุดอ่อน จุดแข็ง (SDQ) โดยให้ครูประเมินนักเรียน					
11	มีการใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก จุดอ่อน จุดแข็ง (SDQ) ของนักเรียน โดยให้นักเรียนประเมินตนเองเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน					
การส่งเสริมนักเรียน						
12	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียน					
13	มีการจัดแนวทางการจัดกิจกรรม และมีคู่มือการโฮมรูมแต่ละครั้ง					

ข้อ	การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	สถานศึกษามีการดำเนินงานอยู่ในระดับ				
		5	4	3	2	1
14	มีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
15	มีสถานที่ให้จัดกิจกรรมโฮมรูม โดยจัดให้มีบรรยากาศเสมือนบ้าน					
16	กิจกรรมที่จัดในกิจกรรมโฮมรูมล้วนเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม					
การป้องกันและแก้ไขปัญหา						
17	มีการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัยด้วยวิถีประชาธิปไตย					
18	มีการจัดให้การปรึกษาเบื้องต้น เป็นการให้การช่วยเหลือนักเรียน					
19	มีการจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ให้นักเรียนที่มีจุดเด่นจุดแข็งในด้านต่างๆ ได้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่ด้อยกว่า และนักเรียนได้เรียนรู้เอื้อเฟื้อต่อกันและกัน รู้จักการให้และการรับด้วยไมตรี					
20	มีการจัดให้มี กิจกรรมชมเสริม					
21	มีการจัดให้มีกิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เช่นการประชุมผู้ปกครองเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน					
22	มีการติดตามช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา					
23	มีการดำเนินการให้มีความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา					
การส่งต่อ						
24	มีการสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล					
25	กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านจิตใจ มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูแนะแนว					
26	กรณีนักเรียนปัญหาด้านร่างกาย มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูพยาบาล					
27	กรณีนักเรียน มีปัญหาด้านพฤติกรรม ทางโรงเรียนมีการดำเนินการส่งต่อให้ครูผู้เชี่ยวชาญดูแลช่วยเหลือ					
28	กรณีนักเรียน มีปัญหาด้านจิตใจที่ซับซ้อน ทางโรงเรียนมีการดำเนินการส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางบำบัดรักษาทางจิต					
29	มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อส่งต่อเด็กที่มีปัญหา					
30	มีการติดตามนักเรียน ที่ถูกส่งต่อภายนอกทุกกรณีและรายงานให้ผู้ปกครองทราบ					

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตนักเรียน

ชี้แจง โปรดขีดเครื่องหมาย $\checkmark$ ให้ตรงกับความคิดเห็นของท่าน มี 5 ระดับดังนี้

- กำหนดให้
- 5 หมายถึง นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
  - 4 หมายถึง นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก
  - 3 หมายถึง นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง
  - 2 หมายถึง นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย
  - 1 หมายถึง นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	คุณภาพชีวิตนักเรียน	นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ				
		5	4	3	2	1
ด้านจิตใจ						
1	นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง					
2	นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง					
3	นักเรียนสามารถตัดสินใจ และเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ได้					
4	นักเรียนสามารถจัดการกับความเศร้า ความกังวล ความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต					
5	นักเรียนทำบุญ บริจาค ช่วยเหลือเพื่อน แบ่งปัน ศึกษาธรรมะหรืออ่านหนังสือธรรมะ					
6	นักเรียนมีโอกาสได้พักผ่อน คลายเครียด เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นดนตรีหรือเล่นกีฬา รู้จักวิธีระบายอารมณ์หรือคลายเครียด					
7	นักเรียนมีจิตใจร่าเริงแจ่มใสเบิกบานอยู่เสมอ					
8	นักเรียนมีกำลังใจ รู้สึกสงบ และมีความสุข					
9	นักเรียนมีความมุ่งมั่น ในการเอาชนะอุปสรรคต่างๆ					
ด้านสัมพันธภาพทางสังคม						
10	นักเรียนเต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน เช่น ขนม ปากกา					
11	นักเรียนช่วยเหลือถ้าเพื่อนบาดเจ็บ เจ็บป่วย และให้กำลังใจเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ					
12	นักเรียนไม่แยกตัวออกจากเพื่อน และมีเพื่อนสนิทอย่างน้อยหนึ่งคน					
13	นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเพื่อนเช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี และสนทนาพูดคุยกับเพื่อนๆ					
14	นักเรียนรู้จักทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ มีจิตอาสา					

ข้อ	คุณภาพชีวิตนักเรียน	นักเรียนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับ				
		5	4	3	2	1
15	นักเรียนมีความสุข และภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น					
16	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เชื่อฟังครูและผู้ปกครอง					
17	นักเรียนให้ความเคารพครู ผู้ปกครอง ผู้อาวุโส และรู้จักเกรงใจผู้อื่น					
ด้านการเรียนรู้						
18	นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียนมีความตั้งใจรับผิดชอบในการทำงานหรือโครงการต่างๆ ที่ครูมอบหมาย					
19	นักเรียนใฝ่เรียนรู้					
20	นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ และมีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ					
21	นักเรียนมีการแสดงออกทางวิชาการ เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่างๆ					
22	นักเรียนมีสมาธิในเวลาเรียน มีความสามารถในการจดจำ และตามบทเรียนที่ครูสอนได้ทัน					
23	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
24	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร					
25	นักเรียนมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ประเมิน					

ข้อเสนอแนะ.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้ข้อมูลในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง
การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

ผลการพิจารณาการประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)

เรื่อง การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตนักเรียนของสถานศึกษา
ในจังหวัดปทุมธานี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 (ปทุมธานี-สระบุรี)

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อ	สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
1	เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	อายุ ☐ ต่ำกว่าอายุ 25 ปี ☐ 25 – 35 ปี ☐ 36 – 45 ปี ☐ 46 – 55 ปี ☐ 56 ปีขึ้นไป	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	ระดับการศึกษา ☐ ปริญญาตรี ☐ ปริญญาโท ☐ ปริญญาเอก ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	ตำแหน่ง ☐ ผู้อำนวยการ ☐ รองผู้อำนวยการ ☐ ครูผู้สอน ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	ประสบการณ์ในการทำงาน ☐ 1 – 5 ปี ☐ 6 – 10 ปี ☐ 11 – 15 ปี ☐ 16 – 20 ปี ☐ มากกว่า 20 ปี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
รวม							1.00	ใช้ได้

ตอนที่ 2 การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ข้อ	การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
	การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล							
1	มีการจัดทำระเบียบสะสมของนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	มีการจัดทำเพิ่มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	มีการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	มีการบันทึกการตรวจสอบสภาพและทำระเบียบสุขภาพรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	มีการบันทึกผลการเรียนของนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
รวม							1.00	ใช้ได้
	การคัดกรองนักเรียน							
6	มีการใช้ระเบียบสะสมเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	มีการใช้เพิ่มสะสมผลงานของนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	มีการใช้แบบบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
9	มีการใช้แบบประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง(SDQ) โดยให้ผู้ปกครองประเมินนักเรียน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
10	มีการใช้แบบประเมินจุดอ่อน จุดแข็ง(SDQ) โดยให้ครูประเมินนักเรียน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
11	มีการใช้แบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก (SDQ) ของนักเรียนเป็นแหล่งข้อมูลในการคัดกรองนักเรียน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
รวม							0.90	ใช้ได้

ข้อ	การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
	การส่งเสริมนักเรียน							
12	มีการจัดกิจกรรมโฮมรูม โดยยึดตามความต้องการของนักเรียน	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
13	มีการจัดแนวทางการจัดกิจกรรม และมีคู่มือการโฮมรูมแต่ละครั้ง	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
14	มีการสรุปผลและจัดทำเอกสารเป็นหลักฐาน เพื่อเป็นประโยชน์สำหรับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	มีสถานที่ให้จัดกิจกรรมโฮมรูม โดยจัดให้มีบรรยากาศเสมือนบ้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
16	กิจกรรมที่จัดในกิจกรรมโฮมรูมล้วนเป็นประโยชน์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนรู้จักผู้อื่นและสิ่งแวดล้อม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	รวม						0.92	ใช้ได้
	การป้องกันและแก้ไขปัญหา							
17	มีการสร้างบรรยากาศที่อบอุ่น ปลอดภัยด้วยวิถีประชาธิปไตย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
18	มีการจัดให้การปรึกษาเบื้องต้น เป็นการให้การช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	มีการจัดให้มีกิจกรรมเพื่อนช่วยเพื่อน เพื่อให้ นักเรียนที่มีจุดเด่นจุดแข็งในด้านต่างๆ ได้ดูแลช่วยเหลือเพื่อนที่ด้อยกว่า และนักเรียนได้เรียนรู้ เอื้อเฟื้อต่อกันและกัน รู้จักการให้และการรับด้วยไมตรี	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	มีการจัดให้มี กิจกรรมชมเสริม	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
21	มีการจัดให้มี กิจกรรมการสื่อสารกับผู้ปกครอง เช่นการประชุมผู้ปกครองเพื่อขอความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22	มีการติดตามช่วยเหลือดูแลนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	มีการดำเนินการให้มีความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
รวม							1.00	ใช้ได้
	การส่งต่อ							
24	มีการสรุปข้อมูลส่วนตัวของนักเรียนเป็นรายบุคคล	-1	+1	+1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
25	กรณีนักเรียนมีปัญหาด้านจิตใจ มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูแนะแนว	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
26	กรณีนักเรียนปัญหาด้านร่างกาย มีการดำเนินการส่งต่อให้ครูพยาบาล	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
27	กรณีนักเรียน มีปัญหาด้านพฤติกรรม ทางโรงเรียนมีการดำเนินการส่งต่อให้ครูผู้เชี่ยวชาญดูแลช่วยเหลือ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
28	กรณีนักเรียน มีปัญหาด้านจิตใจที่ซับซ้อน ทางโรงเรียนมีการดำเนินการส่งต่อให้ผู้มีความรู้เฉพาะทางบำบัดรักษาทางจิต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
29	มีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เพื่อส่งต่อเด็กที่มีปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
30	มีการติดตามนักเรียน ที่ถูกส่งต่อภายนอกทุกกรณีและรายงานให้ผู้ปกครองทราบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
รวม							0.94	ใช้ได้

ตอนที่ 3 คุณภาพชีวิตนักเรียน

ข้อ	การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
	ด้านจิตใจ							
1	นักเรียนมีความภาคภูมิใจในตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
2	นักเรียนมีความมั่นใจในตนเอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
3	นักเรียนสามารถตัดสินใจ และเรียนรู้เรื่องราวต่างๆ ได้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
4	นักเรียนสามารถจัดการกับความเศร้า ความกังวล ความเชื่อต่างๆ ของตน ที่มีผลต่อการดำเนินชีวิต	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
5	นักเรียนทำบุญ บริจาค ช่วยเหลือเพื่อน แบ่งปัน ศึกษาธรรมะหรืออ่านหนังสือธรรมะ	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
6	นักเรียนมีโอกาสได้พักผ่อน คลายเครียด เช่น ดูโทรทัศน์ ฟังเพลง เล่นดนตรีหรือเล่นกีฬา รู้จักวิธีระบายอารมณ์หรือคลายเครียด	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
7	นักเรียนมีจิตใจร่าเริงแจ่มใสเบิกบานอยู่เสมอ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
8	นักเรียนมีกำลังใจ รู้สึกสงบ และมีความสุข	+1	0	+1	+1	+1	0.80	ใช้ได้
9	นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเอาชนะอุปสรรคต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
	รวม						0.95	ใช้ได้
	ด้านสัมพันธภาพทางสังคม							
10	นักเรียนเต็มใจแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน เช่น ขนม ปากกา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
11	นักเรียนช่วยเหลือถ้าเพื่อนบาดเจ็บ เจ็บป่วย และให้กำลังใจเมื่อเพื่อนไม่สบายใจ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
12	นักเรียนไม่แยกตัวออกจากเพื่อน และมีเพื่อนสนิทอย่างน้อยหนึ่งคน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
13	นักเรียนมีมนุษยสัมพันธ์ มีกิจกรรมทางสังคมร่วมกับเพื่อนเช่น เล่นกีฬา เล่นดนตรี และสนทนาพูดคุยกับเพื่อนๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้

ข้อ	การดำเนินการตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผลการพิจารณา ของผู้เชี่ยวชาญ					ค่า IOC	สรุป
		1	2	3	4	5		
14	นักเรียนรู้จักทำงานเพื่อส่วนรวมด้วยความเต็มใจ มีจิตอาสา	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
15	นักเรียนมีความสุข และภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือผู้อื่น	-1	+1	+1	+1	+1	0.60	ใช้ได้
16	นักเรียนปฏิบัติตามกฎระเบียบของโรงเรียน เชื่อฟังครู และผู้ปกครอง	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
17	นักเรียนให้ความเคารพครู ผู้ปกครอง ผู้อาวุโส และรู้จักเกรงใจผู้อื่น	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
รวม							0.95	ใช้ได้
ด้านการเรียนรู้								
18	นักเรียนมีความมุ่งมั่นในการเรียนมีความตั้งใจรับผิดชอบในการทำงาน หรือ โครงการต่างๆ ที่ครูมอบหมาย	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
19	นักเรียนใฝ่ เรียนรู้	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
20	นักเรียนรู้จักการคิดวิเคราะห์ และมีการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
21	นักเรียนมีการแสดงออกทางวิชาการ เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการต่างๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
22	นักเรียนมีสมาธิในเวลาเรียน มีความสามารถในการจดจำ และตามบทเรียนที่ครูสอน ได้ทัน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
23	นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
24	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตร	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
25	นักเรียนมีผลการเรียนผ่านเกณฑ์ประเมิน	+1	+1	+1	+1	+1	1.00	ใช้ได้
รวม							1.00	ใช้ได้
ค่าดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญ (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1.00 และมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.96								

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-นามสกุล	นางสาวชุตินา ถาวรแก้ว
วัน เดือน ปีเกิด	21 สิงหาคม 2516
ที่อยู่	99/473 ถนนรังสิต-นครนายก ตำบลลำผักกูด อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี รหัสไปรษณีย์ 12110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2540	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาการศึกษา วิชาเอก ภาษาอังกฤษ วิชาโท จิตวิทยาและการแนะแนว สถาบันราชภัฏพระนคร อำเภอบางเขน กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2560	ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.) สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี อำเภอธัญบุรี จังหวัดปทุมธานี
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2549-2551	ครูผู้ช่วย โรงเรียนคลองบางปลิง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1
พ.ศ. 2551-2555	ครู(คศ.1) โรงเรียนราชประชาสมาสัย ฝ่ายมัธยม รัชดาภิเษก ในพระบรมราชูปถัมภ์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 (ฉะเชิงเทรา-สมุทรปราการ)
พ.ศ. 2555-2556	ครูชำนาญการ(คศ.2) โรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ลำลูกกา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี- สระบุรี)
พ.ศ. 2556-ปัจจุบัน	ครูชำนาญการ(คศ.2) โรงเรียนธัญรัตน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 (ปทุมธานี- สระบุรี)
เบอร์โทรศัพท์	โทรศัพท์ 089-924-6554
อีเมล	E-mail : Tangsksb@hotmail.com